सत्यमेव जयते

महाराष्ट्र शासन

शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग

शिक्षण परिषद... फक्त गुणवत्तेसाठी

सन २०२२ – २०२३

जिल्हा शिक्षण व प्रशिक्षण संस्था, धुळे

सत्यमेव जयते

महाराष्ट्र शासन

शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग

शिक्षण परिषद.... फक्त गुणवत्तेसाठी

सन २०२२-२०२३

जिल्हा शिक्षण व प्रशिक्षण संस्था, धुळे

✻ **शिक्षण परिषद.....फक्त गुणवत्तेसाठी**

✻ प्रकाशन वर्ष : मार्च २०२३ (मोफत वितरणासाठी)
प्रती संख्या

✻ मुख्य संपादक व प्रकाशक : डॉ. मंजुषा क्षीरसागर
प्राचार्य
जिल्हा शिक्षण व प्रशिक्षण संस्था, धुळे

✻ कार्यालयीन इमेल : dhulediet11@gmail.com

✻ कार्यालयाचा पत्ता : जिल्हा शिक्षण व प्रशिक्षण संस्था, धुळे
साक्री रोड, गरुड हायस्कूल इमारत,
जुने सिव्ही हॉस्पिटलजवळ, धुळे ४२४ ००१

✻ संपादक, संकलन व निर्मिती : डॉ. शिवाजी सिताराम ठाकूर
अधिव्याख्याता तथा क्षेत्रीय आंतरक्रिया विभाग प्रमुख,
जिल्हा शिक्षण व प्रशिक्षण संस्था, धुळे.

✻ मुद्रक : का. स. वाणी संस्था,
उन्नतीनगर, नकाणेरोड, देवपूर, धुळे
फोन (०२५६२)२२३६५४

© सर्व हक्क प्रकाशकाधीन

या पुस्तकातील मजकुर पुनर्मुद्रण करण्यासाठी परवानगी घ्यावी. मनोगत मध्ये व्यक्त करण्यात आलेली मते व प्रत्यारण गुगल लिंकवर नोंदविलेले मते ही त्यांची स्वत:ची मते आहेत.

❇ प्रेरणा ❇

मा.श्री. रणजितसिंह देओल (भा.प्र.से.)
प्रधान सचिव
शालेय शिक्षण व क्रिडा विभाग
मंत्रालय, मुंबई (महाराष्ट्र राज्य)

मा.श्री. सुरज मांढरे (भा.प्र.से.)
आयुक्त शिक्षण,
महाराष्ट्र राज्य
शिक्षण आयुक्तालय, पुणे

मा.श्री. कौस्तुभ दिवेगांवकर (भा.प्र.से.)
संचालक
राज्य शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण परिषद,
महाराष्ट्र राज्य

❇ मार्गदर्शक ❇

मा.श्री. जलज शर्मा (भा.प्र.से.)
जिल्हाधिकारी, धुळे

श्रीमती. बुवनेश्वरी एस. (भा.प्र.से.)
मुख्य कार्यकारी अधिकारी,
जिल्हा परिषद, धुळे

❇ जिल्हा शिक्षण व प्रशिक्षण संस्था, धुळे ❇
अधिकारी

राजपत्रित गट अ

प्राचार्य

डॉ. मंजुषा सुधाकरराव क्षीरसागर

वरीष्ठ अधिव्याख्याता

श्री. जयप्रकाश शालीग्राम पाटील

राजपत्रित गट ब

अधिव्याख्याता

डॉ. गिरीश एकनाथ बोरसे

अधिव्याख्याता

श्रीमती. सुचेता ताराचंद पाटील

अधिव्याख्याता

श्री. चंद्रकांत अशोक पवार

अधिव्याख्याता

श्री. भालचंद्र रमेश पाटील

● अधिव्याख्याता ●

डॉ. शिवाजी सिताराम ठाकूर

● अधिव्याख्याता ●

श्री. मिलिंद अशोक पंडीत

❉ गट क ❉

● विषय सहाय्यक ●

श्री. प्रणव अजबराव पाटील

❉ गट ड ❉

● शिपाई ●

श्री. वडनेरे

❉ मानधन तत्ववरील पदे ❉

जिल्हा समन्वयक,समावेशित शिक्षण

श्री. भीमराव देवरे

श्री. सचिन पिंगळे

❈ जिल्हा परिषद धुळे ❈

राजपत्रित गट अ

शिक्षणाधिकारी
(माध्यमिक)

श्री. मोहन देसले

शिक्षणाधिकारी
(प्राथमिक)

श्री. राकेश साळुंखे

शिक्षणाधिकारी
(योजना)

श्रीमती. पुष्पा पाटील

❈ गटशिक्षणाधिकारी ❈

राजपत्रित गट ब

धुळे

श्रीमती. सुरेखा देवरे

शिरपूर

श्री. गणेश सुरवाडकर

शिंदखेडा

डॉ. सी.के.पाटील

साक्री

श्री. राजेंद्र पगारे

प्रशासन अधिकारी
(म.न.पा.धुळे)

श्री. महेंद्र सोनवणे

प्रस्तावना

प्राथमिक शिक्षणात अध्ययन-अध्यापन प्रक्रिया विद्यार्थी केंद्रीत होण्यासाठी शिक्षणपरिषद हे एक उत्तम विचारपीठ आहे. या विचारपीठाच्या माध्यमातून प्रत्येक मुल प्रगत होण्याच्या दृष्टिकोनातून कामकाज चालते. महाराष्ट्र शासनाच्या शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग यांनी १ सप्टेंबर २०१६ रोजी दरमहा शिक्षण परिषद आयोजनासंदर्भात शासन निर्णय निर्गमित केला. या शासननिर्णयानुसार प्रत्येक मूल प्रगत होण्यासाठी काम व्हावे ही अपेक्षा व्यक्त करण्यात आली. राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण २०२० नुसार निपुण भारत अंतर्गत पायाभूत साक्षरता व संख्याज्ञान अभियान २७ ऑक्टोबर २०२१ च्या शासननिर्णयानुसार सन २०२६-२७ पर्यंत प्रत्येक मूल पायाभूत साक्षरता व संख्याज्ञान प्राप्त करेल. या सर्व प्रमुख उद्देशानुसार काम करण्यासाठी शिक्षण परिषद एक उत्तम साधन आहे. शिक्षण परिषदेच्या माध्यमातून शिक्षकाला मदत करण्यासोबतच प्रेरणा देणाऱ्या विषयांची मांडणी करण्यात येते. NAS, SLAS व FLS याबाबत जिल्ह्यांची सद्यस्थिती शिक्षकांसमोर मांडण्यासाठी शिक्षण परिषद हा उत्तम पर्याय आहे.

विद्याथी गुणवत्ता समृद्धीसाठी, शिक्षकांना योग्य मदतीसाठी व प्रशासकीय यंत्रणेला समन्वयाची भूमिका करण्यासाठी उत्तम व योग्य पर्याय असणारी शिक्षण परिषद दर्जेदार झाल्या तर गुणवत्ता साध्य होणार यात तिळमात्र शंका नाही.

डॉ. मंजुषा क्षीरसागर
प्राचार्य

शिक्षण परिषद विषयी थोडक्यात

धुळे जिल्ह्यात सन २०२२-२३ या शैक्षणिक वर्षात एकूण १० शिक्षण परिषद झाल्या.

शिक्षणपरिषदांचे वैशिष्ट्ये

१. जून २०२२ ते डिसेंबर २०२२ या कालावधीत शिक्षणपरिषदेची वेळ ११.३० ते ४.३० होती. तसेच जानेवारी २०२३ ते मार्च २०२३ या कालावधीत शिक्षणपरिषदेची वेळ १२.०० ते ३.३० होती.
२. शिक्षणपरिषदेच्या प्रत्येक महिन्याची पाचवी तासिका दिव्यांग विद्यार्थ्यांच्या शिक्षणासंदर्भातील विषय घेण्यात आला.
३. शिक्षणपरिषदेच्या प्रत्येक महिन्याची सहावी तासिका केंद्रप्रमुखांना केंद्राच्या गरजेनुसार घेण्याची लवचिकता दिली होती.
४. आदर्श पाठ, संपादणूक विश्लेषण, उत्कृष्ट उपक्रम सादरीकरण व राज्यस्तरावरील कार्यक्रमानुसार शिक्षण परिषद विषय पत्रिका तयार करण्यात येत होती.
५. गुगल लिंकद्वारे शिक्षण परिषद अभिप्राय प्राप्त केले.
६. विषयपत्रिकेनुसार सर्व तासिकांचे मटेरियल PPT पीडीएफ स्वरूपात उपलब्ध करून दिले.
७. दरमहा राज्यस्तरावर शिक्षणपरिषद अहवाल दिला.
८. महिन्याच्या तिसऱ्या/चौथ्या आठवड्यात २ दिवस पैकी १ दिवस शिक्षणपरिषद घेण्याचे नियोजन दिले.
९. या शैक्षणिक वर्षात पायाभूत साक्षरता व संख्याज्ञान या संदर्भात तासिकांना जास्तीत जास्त प्राधान्य देण्यात आले होते.
१०. कला, कार्यानुभव, शारीरिक शिक्षण व इंग्रजी विषयाची मांडणी स्वतंत्र शिक्षणपरिषदेतून करण्यात आली होती.

डॉ. शिवाजी सिताराम ठाकूर
अधिव्याख्याता तथा क्षेत्रीय आंतरक्रिया विभाग प्रमुख

समुह साधन केंद्र स्तरावर दरमहा
शिक्षण परिषदेच्या आयोजनाबाबत

महाराष्ट्र शासन
शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग

शासन परिपत्रक क्रमांक: संकीर्ण ३२१६/(९४/२०१६) प्रशिक्षण

मादाम कामा रोड, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२.
दिनांक: ०१ सप्टेंबर, २०१६

शासन परिपत्रक :–

सर्व शिक्षा अभियनांतर्गत यापूर्वी गट संमेलनाचे आयोजन समूह साधन केंद्र स्तरावर आयोजित केले जात असे. यामध्ये केंद्रांतर्गत सर्व शिक्षक एकत्र येवून शैक्षणिक आदर्श पाठाचे सादरीकरण शिक्षकांकडून करण्यात येत असत. विद्या प्राधिकरण पुणे यांचेकडून गट संमेलनाचे आयोजन करण्याबाबतची कृती पुस्तिका व नियोजन सर्व जिल्ह्यांना उपलब्ध करून दिले होते. शैक्षणिक विचारांची देवाण–घेवाण करण्यासाठी गट संमेलन उपयुक्त ठरत होते, असे मत व्यक्त केले जाते. सर्व शिक्षा अभियानांतर्गत भारत सरकारने गट संमेलनासाठी निधी बंद केल्यानंतर सदर गट संमेलनाचे आयोजन करणे बंद करण्यात आले आहे.

राज्यात प्रगत शैक्षणिक महाराष्ट्र कार्यक्रमांतर्गत सर्वच स्तरावर यंत्रणा कार्यप्रेरित होवून योग्य दिशेने १०० टक्के मुले शिकण्याच्या उद्देशाने काम करत आहेत. यासाठी राज्य, विभाग, जिल्हा व तालुका पातळीवरील शिक्षण परिषदा लाभदायी ठरत आहेत. यामध्ये प्रगत शाळा, डिजिटल शाळा, एबीएल शाळा, मोठ्या प्रमाणात समाज सहभाग मिळविणाऱ्या शाळा, आयएसओ ९००१ नामांकित शाळांमधील शिक्षक, केंद्राचे केंद्र प्रमुख, विस्तार अधिकारी, गट शिक्षणाधिकारी यांचे सादरीकरण करण्यात येते. १०० टक्के शाळा, केंद्र, बीट प्रगत करण्यासाठी अवलंबिण्यात आलेल्या प्रक्रिया, पद्धती, तंत्र व कौशल्य या बाबींचा सादरीकरणामध्ये समावेश असतो. याचा उपयोग शिक्षण परिषदेमध्ये उपस्थित असणाऱ्या संबंधितांना होताना दिसून येतो. याच धर्तीवर राज्यातील सर्व समूह साधन केंद्र स्तरावर दरमहा शिक्षण परिषदेचे आयोजन करण्यात यावे. यामध्ये १०० टक्के वर्ग, शाळा प्रगत करणाऱ्या शिक्षक व मुख्याध्यापक यांचे सादरीकरण आयोजित करावे. तसेच संपूर्ण केंद्र शाळाबाहय मूल विरहीत करण्यासाठीचे नियोजन व उपाययोजना, १०० टक्के मुलांची नियमित उपस्थिती, वाचन कार्यक्रम, स्वच्छता प्रक्रिया अहवालातील दर्शके (Indicators) इत्यादी बाबींचाही त्यामध्ये समावेश करावा. केंद्रांतर्गत सर्व शाळा १०० टक्के प्रगत करण्यासाठीची चर्चा, नियोजन व कृती आराखडा या शिक्षण परिषदांच्या माध्यमातून तयार करून त्याप्रमाणे प्रत्यक्ष उद्दिष्ट प्राप्ती करण्यासाठीची अंमलबजावणी करण्यात यावी.

दरमहाच्या समुह साधन केंद्रस्तरावरील शिक्षण परिषदांचा अहवाल जिल्ह्याच्या प्रक्रिया अहवालामध्ये सादर करण्यात यावा.

सदर शासन परिपत्रक महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०१६०९०११७२२३७६२२१ असा आहे. हे परिपत्रक डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करुन काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

Nand Kumar

(नंदकुमार), प्रधान सचिव, महाराष्ट्र शासन

शिक्षण परिषद नमुना पत्र

महाराष्ट्र शासन

जिल्हा शिक्षण व प्रशिक्षण संस्था, धुळे.

dhulediet11@gmail.com ०२५६२-२३७०१२

जाक्र- जिशिप्रसं/धुळे/क्षेआंवि/शिक्षणपरिषद / २०२३/ दि. / /२०

प्रती,

१. सर्व केंद्रप्रमुख, जिल्हा धुळे

२. न. प. शिक्षणमंडळ प्रशासन अधिकारी दोंडाईचा / शिरपूर,

३. महानगरपालिका शिक्षणमंडळ प्रशासन अधिकारी धुळे महानगरपालिका धुळे

४. सहाय्य्क प्रकल्प अधिकारी, एकात्मिक आदिवासी विकास विभाग प्रकल्प कार्यालय, धुळे,

५. शिक्षण परिषदसाठी निवड केलेले शाळेचे मुख्याध्यापक

विषय – माहे. च्या शिक्षणपरिषदेचे नियोजन.

संदर्भ १. बालकाचा मोफत व सक्तीच्या शिक्षणाचा हक्क अधिनियम २००९

२. सातत्यपूर्ण सर्वकष मूल्यमापन शासन निर्णय दि. २०/०८/२०१०

३. महाराष्ट्र बालकांचा मोफत व सक्तीच्या शिक्षणाचा हक्क नियम २०११

४. प्रगत शैक्षणिक महाराष्ट्र, शासन निर्णय दि. २२/०६/२०१५

५. शिक्षण परिषद, शासन निर्णय दि. ०१/०९/२०१६

६. मा. राज्य प्रकल्प संचालक, महाराष्ट्र प्राथमिक शिक्षण परिषद, मुंबई यांचे पत्र दि. २७/०५/२०२२ जाक्र-मप्राशिप/सशि/निपुण भारत/२०२२-२३/१५५५

७. मा. सहसंचालक, राज्य शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण परिषद, महाराष्ट्र यांचे पत्र जाक्र राशैसंप्रपम/साव्यावि/शि.प./ २०२२/२५२८ दि. ३०/०५/२०२२

उपरोक्त विषयानुसार संदर्भ क्र १ नुसार RTE २००९ च्या कलम २९ प्रमाणे अभ्यासक्रम व मूल्यमापन प्रक्रिया होणे अपेक्षित आहे. संदर्भ क्र २ नुसार प्रत्येक मूल किमान क-२ श्रेणीपर्यत आणणे हे शाळा व शिक्षकांना बंधनकारक आहे. संदर्भ क्र ३ नुसार RTE नियम २०११ च्या नियम १९ प्रमाणे शिक्षक प्रशिक्षण कार्यक्रमांमध्ये सहभाग घेण्याचे कर्तव्य पार पाडेल. संदर्भ क्र ४ नुसार प्रत्येक मुल/वर्ग/शाळा/ केंद्र/बीट/ तालुका/जिल्हा प्रगत होणेसाठी सर्व यंत्रणा एकत्रित येवून काम करते आहे. संदर्भ क्र ५ नुसार शिक्षकांशी संवाद साधण्यासाठी शिक्षण परिषद आयोजन करण्याविषयी उद्देश स्पष्ट आहेत. संदर्भ क्र ६ नुसार मूलभूत साक्षरता व संख्याज्ञान अभियानविषयी सर्व घटकांमध्ये व्यापक जाणीव जागृती होण्यासाठी केंद्रस्तरीय शिक्षणपरिषद परिणामकारक व्हावी.

संदर्भ क्र ७ नुसार दरमहा शिक्षणपरिषद नियोजन व्हावे असे निर्देश प्राप्त आहेत. जिल्ह्यातील सर्व शिक्षणपरिषदांच्या भेटीचे नियोजन केले जाणार आहे.

केंद्रप्रमुखांसाठी विशेष सूचना

विशेष

ज्या केंद्रप्रमुखांकडे दोन किंवा जास्त केंद्र आहे त्यांनी एका केंद्राची **शिक्षण परिषद** दिनांक- / /२० रोजी घ्यावी.

अतिरिक्त केंद्राची **शिक्षण परिषद** दिनांक- / /२० रोजी घ्यावी.

माहे .... च्या शिक्षणपरिषदेचे वेळापत्रक

ता.	वेळ	विषय	विषयाचा विस्तृत तपशील
१.	१२.०० ते १२.४५ (४५ मी.)		
२.	१२.४५ ते १.३० (४५ मी.)		
३.	१.३० ते २.०० (३० मी.)		
४.	२.०० ते २.३० (३० मी.)		
५.	२.३० ते ३.०० (३० मी.)	दिव्यांग संदर्भात तासिका	
६.	३.०० ते ३.३० (३० मी.)	केंद्रप्रमुख यांनी सदर तासिका नियोजन करावे.	

विशेष सूचना–

१. शिक्षणपरिषद सुरू होण्यापूर्वी सर्व शिक्षकांनी जेवणाचे डबे खावून घ्यावेत.

२. शिक्षणपरिषदेच्या दिवशी शिक्षणाधिकारी व गटशिक्षणाधिकारी यांनी विस्तार अधिकारी (शिक्षण) व केंद्रप्रमुख यांची तालुका किंवा जिल्हास्तरावर कोणतीही बैठक / मिटींग किंवा कार्यशाळा आयोजित करू नये. अपवादात्मक परिस्थिती निर्माण झालीच तर प्राचार्य, जिल्हा शिक्षण व प्रशिक्षण संस्था, धुळे यांच्याशी बोलावे.

३. शिक्षणपरिषदेच्या विषयपत्रिकेनुसार दिलेले विषय पूर्ण करावेत. दिलेल्या विषयाव्यतिरीक्त इतर कोणतेही विषय घेवू नयेत.

४. तासिका क्र. ६ मध्ये केंद्रप्रमुख यांनी आपल्या केंद्राची गुणवत्ता वाढ कशी होईल यासाठी जे शक्य होईल ते करण्याची कृती किंवा कृतीकार्यक्रम तयार करावा.

५. प्रत्येक केंद्राची शिक्षणपरिषद स्वतंत्र होईल.

६. या शिक्षणपरिषदेचे प्रमुख त्या केंद्राचे केंद्रप्रमुख व आयोजक शाळेचे मुख्याध्यापक असतील. काही केंद्रप्रमुखांकडे अतिरिक्त केंद्र आहेत. त्या ठिकाणी शिक्षणपरिषदेचे प्रमुख केंद्रमुख्याध्यापक असतील.

७. शिक्षणपरिषदेत सत्कार/उदघाटन/समारोप/सांस्कृतिक कार्यक्रम/निरोप समारंभ आयोजन करू नये.

८. शिक्षणपरिषदेची लिंक प्रत्येक शाळेचे मुख्याध्यापक, केंद्रप्रमुख व भेट देणारे व्यक्ती यांनीच भरावी.

९. पिण्याच्या पाण्याची सोय व बैठक व्यवस्था आयोजक शाळेने करावी.

१०. कोणत्याही परिस्थितीत मूल प्रगत होणेच्या दृष्टीने शिक्षणपरिषदेत काम होईल याकडे लक्ष असावे.

११. प्रत्येक शिक्षकाकडे रेघी / कोरेकागद व पेन्सील, रबर, पट्टी यासारखे आवश्यक साहित्य असावे.

१२. अध्ययन निष्पत्ती चे पुस्तक प्रत्येक शाळेला प्राप्त आहे. प्रत्येक शिक्षकांकडे या पुस्तकातील त्यांच्या इयत्तेचे अध्ययन निष्पत्तीची प्रत सोबत असावी.

१३. इयत्ता १ ली ते ८ वी च्या सर्व शिक्षकांना शिक्षणपरिषदेसाठी उपस्थित राहण्यासाठी आदेशित करण्यात यावे. कोणत्याही शिक्षकाला शिक्षणपरिषदेच्या दिवशी किरकोळ रजा मंजूर करू नयेत. अपवादात्मक परिस्थितीत संबंधीत यंत्रणा निर्णय घेईल.

१४. ज्या ठिकाणी बैठक व्यवस्था सुलभ होणेसाठी बेंच, खूर्ची, किंवा तत्सम प्रकारची सुविधा निशुल्क होत असेल तर अशा ठिकाणी पुढील शिक्षणपरिषदेचे स्थळ निश्चित करण्यास हरकत नाही.

१५. शिक्षणपरिषद झाल्यानंतर वर्तमानपत्रात बातमी द्यावी. बातमीतील मजकूरात जे विषय विषयपत्रिकेत दिलेले आहेत त्या विषयांचाच उल्लेख त्यात असावा. वर्तमानपत्रातील बातमीमध्ये शिक्षणपरिषद मधील विषयाचे सादरीकरण / कृतीचेच फोटो देण्यात यावेत.

१६. शिक्षणपरिषद भेटीला मा. मुख्य कार्यकारी अधिकारी, मा. पदाधिकारी (जि. प./पं.स. सदस्य) भेटीला आल्यास संबंधीतांना शिक्षणपरिषद विषयपत्रिका देण्यात यावी.

(डॉ. मंजुषा क्षीरसागर)
प्राचार्य
जिल्हा शिक्षण व प्रशिक्षण संस्था, धुळे.

*** प्रत – माहितीस्तव सविनय सादर**

१) मा. मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जि. प. धुळे.
२) मा. प्रकल्प अधिकारी, एकात्मिक आदिवासी विकास विभाग, धुळे.
३) मा. आयुक्त, धुळे महानगरपालिका, धुळे.
४) मा. गटविकास अधिकारी, पंचायत समिती (सर्व) जि. धुळे.

*** प्रत – माहीतीस्तव व कार्यवाहीस्तव सादर**

१) शिक्षणाधिकारी (प्राथ) जि. प. धुळे.
२) शिक्षणाधिकारी (माध्य) जि. प. धुळे.
३) गटशिक्षणाधिकारी, पंचायत समिती (सर्व) जि. धुळे.
४) मुख्याधिकारी नगरपालिका दोंडाईचा / शिरपूर.

शिक्षण परिषद तासिका कालावधी

	जून २०२२ ते डिसेंबर २०२२		जाने २०२३ ते मार्च २०२३		
तासिका क्र.	वेळ	मिनिटे	तासिका.क्र	वेळ	मिनिटे
१.	११.३० ते १२.१५	४५	१)	१२.०० ते १२.४५	४५
२.	१२.१५ ते १.००	४५	२)	१२.४५ ते १.३०	४५
मोठी सुटी	**१.०० ते १.३०**	**३०**	३)	१.३० ते २.००	३०
३.	१.३० ते २.१५	४५	४)	२.०० ते २.३०	३०
४.	२.१५ ते ३.००	४५	५)	२.३० ते ३.००	३०
लहान सुटी	**३.०० ते ३.१५**	**१५**	६)	३.०० ते ३.३०	३०
५.	३.१५ ते ३.४५	३०			
६.	३.४५ ते ४.३०	४५			

शिक्षण परिषद वेळेचे नियोजन

अ.क्र.	तपशील	जून ते डिसेंबर २०२२	जाने. ते मार्च २०२२
१.	विद्यार्थी गुणवत्तेचे कामकाज	२१० मिनीटे	१८० मिनीटे
२.	शाळेशी संबंधीत कामकाज	४५ मिनीटे	३० मिनीटे
३.	लहान व मोठी सुटी	४५ मिनीटे	--
	एकूण कालावधी	३०० मिनीटे	२१० मिनीटे

शिक्षण परिषद दिनांक

अ.क्र.	शिक्षण परिषद महिना	दिनांक	प्रत्येक महिन्यात
१.	जून २०२२	२८/०६/२०२२ ते २९/०६/२०२२	* तासिका क्र.५ - दिव्यांग शिक्षणासाठी राखीव.
२.	जुलै २०२२	२८/०७/२०२२ ते २९/०७/२०२२	
३.	ऑगस्ट २०२२	०६/०८/२०२२	
४.	सप्टेंबर २०२२	२९/०९/२०२२ ते ३०/०९/२०२२	
५.	ऑक्टोबर २०२२	११/१०/२०२२ ते १२/१०/२०२२	
६.	नोव्हेंबर २०२२	२९/११/२०२२ ते ३०/११/२०२२	* तासिका क्र. ६ - केंद्रातील शैक्षणिक गरजांवर चर्चा व पुढील नियोजन
७.	डिसेंबर २०२२	२८/१२/२०२२ ते २९/१२/२०२२	
८.	जानेवारी २०२३	२७/०१/२०२३ ते ३१/०१/२०२३	
९.	फेब्रुवारी २०२३	२२/०२/२०२३ ते २३/०२/२०२३	
१०.	मार्च २०२३	२८/०३/२०२३ ते २९/०३/२०२३	

शिक्षण परिषद तासिकानिहाय विषय

महिना	तासिका क्र.१	तासिका क्र.२	तासिका क्र.३	तासिका क्र.४	तासिका क्र.५	तासिका क्र.६
जून २०२२	शाळा पूर्व तयारी	मूलभूत साक्षरता व संख्याज्ञान सुकाणू समिती व प्रकल्प सनियंत्रण कक्ष	अध्ययन सद्यस्थिती	NAS 2021	२१ दिव्यांग प्रकार	केंद्रातील शै.गरजांवर चर्चा व पुढील नियोजन
जुलै २०२२	ज्ञानरचनावाद आधारित प्रभावी पाठ सादरीकरण	केंद्रातील उत्कृष्ट उपक्रम सादरीकरण	सेतू अभ्यासात मागे राहिलेल्या विद्यार्थ्यांसाठी उपक्रम	Read to Me App.	दिव्यांग विद्यार्थी संदर्भातील शासन निर्णय	केंद्रातील शै.गरजांवर चर्चा व पुढील नियोजन
ऑगस्ट २०२२	निपुण भारत अभियान	पायाभूत साक्षरता व संख्याज्ञान	शाळा पूर्व तयार-पहिले पाऊल, विद्या प्रवेश, अध्ययन अध्यापन साहित्याचा परिणामकारक वापर	विविध भागधारकांची भूमिका, FLN, मूल्यमापन, प्रतिज्ञा	दिव्यांग विद्यार्थी संदर्भातील शासन निर्णय	केंद्रातील शै.गरजांवर चर्चा व पुढील नियोजन
सप्टें.२०२२	इ. २ री-गणित इ. ३ री-गणित ज्ञानरचनावाद आधारित प्रभावी पाठ सादरीकरण	केंद्रातील उत्कृष्ट उपक्रम सादरीकरण	PGI इंडीकेटर	FLN माता गट	दिव्यांग विद्यार्थी अध्यापन	केंद्रातील शै.गरजांवर चर्चा व पुढील नियोजन
ऑक्टो.२०२२	शिक्षकपर्व उपक्रम १	शिक्षकपर्व उपक्रम १	शिक्षकपर्व उपक्रम २	शिक्षकपर्व उपक्रम २	दिव्यांग विद्यार्थ्यांचा शै., भौतिक विकासासाठी आवश्यक असणारे साहित्याची माहिती	केंद्रातील शै.गरजांवर चर्चा व पुढील नियोजन

महिना	तासिका क्र.१	तासिका क्र.२	तासिका क्र.३	तासिका क्र.४	तासिका क्र.५	तासिका क्र.६
नोव्हें. २०२२	अध्ययन निष्पत्तीवर गटात चर्चा व त्यासाठी केलेले उपक्रम कृती उपक्रमांची यादी करणे	अध्ययन निष्पत्तीवर गटात चर्चा व त्यासाठी केलेले उपक्रम कृती उपक्रमांची यादी करणे	अध्ययन निष्पत्तीवर केलेले उपक्रम / कृती याचे सादरीकरण व उपक्रमांची यादी करणे	आदर्श शिक्षकाची आकाशवाणी वरील मुलाखत	दिव्यांग विद्यार्थ्यांचा अभ्यासक्रम सुलभीकरण	केंद्रातील शै.गरजांवर चर्चा व पुढील नियोजन
डिसें. २०२२	इंग्रजी विषयाचे प्रभावी पाठ सादरीकरण	इंग्रजी भाषेचे कौशल्यांचे उद्‌बोधन	इंग्रजी भाषेसाठी घ्यावयाच्या Activities	FLS 2022 अहवाल	दिव्यांग विद्यार्थ्यांचा अभ्यासक्रम सुलभीकरण तासिका	केंद्रातील शै.गरजांवर चर्चा व पुढील नियोजन
जाने. २०२३	**खेळू –** मानवी मनोरे प्रथमोपचार पेटी	**करू–** कागदकाम सुरक्षेचे नियम	**शिकू –** ठसे काम	आपत्ती व्यवस्थापन जलसाक्षरता	दिव्यांग संदर्भात तासिका शिग्रस्तक्षेप	केंद्रातील शै.गरजांवर चर्चा व पुढील नियोजन
फेब्रु. २०२३	पायाभूत साक्षरता व संख्याज्ञान शाळा भेट विश्लेषण	पायाभूत साक्षरता व संख्याज्ञान शाळा भेट विश्लेषण	असर रिपोर्ट २०२२	राष्ट्रीय विज्ञान दिन नियोजन	दिव्यांग संदर्भात तासिका दिव्यांग विद्यार्थ्यांचे मूल्यमापन	केंद्रातील शैक्षणिक गरजांवर चर्चा व पुढील नियोजन
मार्च २०२३	इ.१ ली ते ८ वी संकलित मूल्यमापन साधन निर्मिती	इ.१ ली ते ८ वी संकलित मूल्यमापन साधन निर्मिती	इ.१ ली ते ८ वी संकलित मूल्यमापन साधन निर्मिती	इ.१ ली ते ८ वी संकलित मूल्यमापन साधन निर्मिती	दिव्यांग संदर्भात तासिका	केंद्रातील शै.गरजांवर चर्चा व पुढील नियोजन

शिक्षण परिषद अहवाल माहे जून २०२२

शिक्षण परिषदेतील तासिकांबाबत अभिप्राय

तासिका क्र.	तासिका क्र.१	तासिका क्र.२	तासिका क्र.३	तासिका क्र.४	तासिका क्र.५	तासिका क्र.६
विषय	शाळा पूर्व तयारी	मूलभूत साक्षरता व संख्याज्ञान सुकाणू समिती व सनियंत्रण समिती	अध्ययन सद्यपरिस्थिती	NAS २०२१	२१ दिव्यांग प्रकार	केंद्रातील शैक्षणिक गरजांवर चर्चा व पुढील नियोजन
उत्तम	५९.३३	४८.०८	४४.२३	४२.३५	४५.६१	४२.८४
चांगले	३९.९८	५१.०४	५३.९०	५५.७७	५३.११	५५.३८
ठिक	००.३९	००.७९	०१.७८	०१.६८	००.८९	०१.५८
सुधारणा आवश्यक	००.३०	००.१०	००.१०	००.२०	००.३९	००.२०
एकूण	१००.००	१००.००	१००.००	१००.००	१००.००	१००.००

शिक्षणपरिषदेतील बैठक व्यवस्था

उत्तम	योग्य	सुधारणा आवश्यक	एकूण
५८.५४	३८.८०	०२.६७	१००

शिक्षणपरिषदेमध्ये उत्साहपूर्ण वातावरण

नाही	होय	एकूण
०.९९	९९.०१	१००

शिक्षणपरिषदेतील शिक्षकांचा सहभाग

गरजेनुसार	सक्रिय	सहभाग नव्हता	सहभागासाठी प्रेरीत करावे लागत होते	एकूण
११.०६	८८.६५	००.१०	००.२०	१००

टीप :– वरील अहवालातील अभिप्रायांची आकडेवारी टक्क्यात दिली आहे. (स्रोत – गुगल लिंक)

शिक्षण परिषद अहवाल माहे जुलै २०२२

शिक्षण परिषदेतील तासिकांबाबत अभिप्राय

तासिका क्र.	तासिका क्र.१	तासिका क्र.२	तासिका क्र.३	तासिका क्र.४	तासिका क्र.५	तासिका क्र.६
विषय	ज्ञानरचनावाद आधारित प्रभावी पाठ सादरीकरण	केंद्रातील उत्कृष्ट उपक्रम सादरीकरण	सेतू अभ्यासात मागे राहिलेल्या विद्यार्थ्यांसाठी उपक्रम	Read To Me App.	दिव्यांग विद्यार्थी संदर्भातील शासन निर्णय	केंद्रातील शैक्षणिक गरजांवर चर्चा व पुढील नियोजन
उत्तम	५७.४३	४४.७२	४३.०५	३९.६९	४०.४१	४०.५३
चांगले	४१.९७	५४.३२	५४.०८	५७.४३	५६.४७	५६.२४
ठिक	००.६०	००.८४	०२.६४	०२.६४	०३.१२	०३.००
सुधारणा आवश्यक	–	००.१२	००.२४	००.२४	–	००.२४
एकूण	१००.००	१००.००	१००.००	१००.००	१००.००	१००.००

शिक्षणपरिषदेतील बैठक व्यवस्था

उत्तम	योग्य	सुधारणा आवश्यक	एकूण
६३.३१	३४.५३	०२.१६	१००

शिक्षणपरिषदेतील उत्साहपूर्ण वातावरण

नाही	होय	एकूण
०.४८	९९.५२	१००

शिक्षणपरिषदेमध्ये शिक्षकांचा सहभाग

गरजेनुसार	सक्रिय	सहभाग नव्हता	सहभागासाठी प्रेरीत करावे लागत होते	एकूण
०९.५९	९०.०५	००.३६	–	१००

टीप :– वरील अहवालातील अभिप्रायांची आकडेवारी टक्क्यात दिली आहे. (स्रोत – गुगल लिंक)

शिक्षण परिषद अहवाल माहे ऑगस्ट २०२२

शिक्षण परिषदेतील तासिकांबाबत अभिप्राय

तासिका क्र.	तासिका क्र.१	तासिका क्र.२	तासिका क्र.३	तासिका क्र.४	तासिका क्र.५	तासिका क्र.६
विषय	निपुण भारत अभियान	पायाभूत साक्षरता व संख्याज्ञान	शाळा पूर्व तयार पहिले पाऊल विद्याप्रवेश अध्ययन अध्यापन साहित्याचा परिणामकारक वापर	विविध भागधारकांची भूमिका FLN मूल्यमापन प्रतिज्ञा	दिव्यांग विद्यार्थी संदर्भातील शासन निर्णय	केंद्रातील शैक्षणिक गरजांवर चर्चा व पुढील नियोजन
उत्तम	५७.८९	५०.११	४८.११	४५.७९	४६.११	४३.६८
चांगले	४०.८५	४८.४२	४९.४७	५२.००	५१.३७	५३.७९
ठिक	०१.१६	०१.४७	०२.४२	०२.११	०२.४२	०२.२१
सुधारणा आवश्यक	–	–	–	००.११	००.११	००.३२
एकूण	१००.००	१००.००	१००.००	१००.००	१००.००	१००.००

शिक्षणपरिषदेतील बैठक व्यवस्था

उत्तम	योग्य	सुधारणा आवश्यक	एकूण
६०.३३	३६.३२	०३.१६	१००

शिक्षणपरिषदेतील उत्साहपूर्ण वातावरण

नाही	होय	एकूण
०.३२	९९.६८	१००

शिक्षणपरिषदेतील शिक्षकांचा सहभाग

गरजेनुसार	सक्रिय	सहभाग नव्हता	सहभागासाठी प्रेरीत करावे लागत होते	एकूण
१३.२६	८६.२१	००.११	००.४२	१००

टीप :– वरील अहवालातील अभिप्रायांची आकडेवारी टक्क्यात दिली आहे. (स्रोत – गुगल लिंक)

शिक्षण परिषद अहवाल माहे सप्टेंबर २०२२

शिक्षण परिषदेतील तासिकांबाबत अभिप्राय

तासिका क्र.	तासिका क्र.१	तासिका क्र.२	तासिका क्र.३	तासिका क्र.४	तासिका क्र.५	तासिका क्र.६
विषय	इ.२ री गणित इ.३ री गणित ज्ञानरचनावाद आधारित प्रभावी पाठ सादरीकरण	केंद्रातील उत्कृष्ट उपक्रम सादरीकरण	P. G. I. इंडिकेटर	FLN माता गट	दिव्यांग विद्यार्थी अध्यापन	केंद्रातील शैक्षणिक गरजांवर चर्चा व पुढील नियोजन
उत्तम	५८.४५	४९.९३ें	४७.३८	४७.०९	४४.५४	४३.६५
चांगले	४०.५१	४८.८३	४९.७८	५१.१२	५२.९१	५३.३६
ठिक	०१.०५	०१.९४	०२.५४	०१.७९	०२.३९	०२.८४
सुधारणा आवश्यक	–	––	००.३०	–––	००.१५	००.१५
एकूण	१००.००	१००.००	१००.००	१००.००	१००.००	१००.००

शिक्षणपरिषदेतील बैठक व्यवस्था

उत्तम	योग्य	सुधारणा आवश्यक	एकूण
६१.५८	३६.९२	०१.४९	१००

शिक्षणपरिषदेतील उत्साहपूर्ण वातावरण

नाही	होय	एकूण
०.४१५	९९.८५	१००

शिक्षणपरिषदेमध्ये शिक्षकांचा सहभाग

गरजेनुसार	सक्रिय	सहभाग नव्हता	सहभागासाठी प्रेरीत करावे लागत होते	एकूण
११.३६	८७.८९	––	००.७५	१००

टीप :– वरील अहवालातील अभिप्रायांची आकडेवारी टक्क्यात दिली आहे. (स्रोत – गुगल लिंक)

शिक्षण परिषद अहवाल माहे ऑक्टोबर २०२२

शिक्षण परिषदेतील तासिकांबाबत अभिप्राय

तासिका क्र.	तासिका क्र.१	तासिका क्र.२	तासिका क्र.३	तासिका क्र.४	तासिका क्र.५	तासिका क्र.६
विषय	शिक्षकपर्व उपक्रम १	शिक्षकपर्व उपक्रम १	शिक्षकपर्व उपक्रम २	शिक्षकपर्व उपक्रम २	दिव्यांग विद्यार्थ्यांच्या शैक्षणिक व भौतिक विकासासाठी आवश्यक असणाऱ्या साहित्याची माहिती	केंद्रातील शैक्षणिक गरजांवर चर्चा व पुढील नियोजन
उत्तम	६१.३३	५२.६७	४४.११	४३.३३	३९.४४	४१.५६
चांगले	३७.५६	४५.५६	५३.५६	५४.७८	५७.३३	५५.६७
ठिक	०१.११	०१.७८	०२.३३	०१.७८	०३.००	०२.४४
सुधारणा आवश्यक	–	--	--	०.११	००.२२	००.३३
एकूण	१००.००	१००.००	१००.००	१००.००	१००.००	१००.००

शिक्षणपरिषदेतील बैठक व्यवस्था

उत्तम	योग्य	सुधारणा आवश्यक	एकूण
६४.६७	३३.४४	०१.८९	१००

शिक्षणपरिषदेतील उत्साहपूर्ण वातावरण

नाही	होय	एकूण
०१.००	९९.००	१००

शिक्षणपरिषदेमध्ये शिक्षकांचा सहभाग

गरजेनुसार	सक्रिय	सहभाग नव्हता	सहभागासाठी प्रेरीत करावे लागत होते	एकूण
१३.३३	८६.११	००.५६	---	१००

टीप :– वरील अहवालातील अभिप्रायांची आकडेवारी टक्क्यात दिली आहे. (स्रोत – गुगल लिंक)

शिक्षण परिषद अहवाल माहे नोव्हेंबर २०२२

शिक्षण परिषदेतील तासिकांबाबत अभिप्राय

तासिका क्र.	तासिका क्र.१	तासिका क्र.२	तासिका क्र.३	तासिका क्र.४	तासिका क्र.५	तासिका क्र.६
विषय	अध्ययन निष्पत्तीवर गटात चर्चा व त्यासाठी केलेले उपक्रम/ कृती उपक्रमांची यादी करणे	अध्ययन निष्पत्तीवर गटात चर्चा व त्यासाठी केलेले उपक्रम/ कृती उपक्रमांची यादी करणे	अध्ययन निष्पत्तीवर गटात केलेले उपक्रम/ कृती यांचे सादरीकरण व उपक्रमांची यादी करणे	आदर्श शिक्षकांची आकाशवाणी वरील मुलाखत	दिव्यांग विद्यार्थ्यांचा अभ्यासक्रम सुलभीकरण	केंद्रातील शैक्षणिक गरजांवर चर्चा व पुढील नियोजन
उत्तम	५६.६८	४६ ७९	४५.४५	४४.९२	४२.६५	४३.५८
चांगले	४२.७८	५२.१४	५२.०१	५२.६७	५४.९५	५३.०७
ठिक	००.४०	००.९४	०२.५४	०२.२७	०२.०१	०३.०७
सुधारणा आवश्यक	००.१३	००.१३	--	००.१३	००.४०	००.२७
एकूण	१००.००	१००.००	१००.००	१००.००	१००.००	१००.००

शिक्षणपरिषदेतील बैठक व्यवस्था

उत्तम	योग्य	सुधारणा आवश्यक	एकूण
७१.२६	२७.९४	००.८०	१००

शिक्षणपरिषदेतील उत्साहपूर्ण वातावरण

नाही	होय	एकूण
००.१३	९९.८७	१००

शिक्षणपरिषदेमध्ये शिक्षकांचा सहभाग

गरजेनुसार	सक्रिय	सहभाग नव्हता	सहभागासाठी प्रेरीत करावे लागत होते	एकूण
१०.२९	८९.५७	००.१३	---	१००

टीप :- वरील अहवालातील अभिप्रायांची आकडेवारी टक्क्यात दिली आहे. (स्रोत - गुगल लिंक)

शिक्षण परिषद अहवाल माहे डिसेंबर २०२२

शिक्षण परिषदेतील तासिकांबाबत अभिप्राय

तासिका क्र.	तासिका क्र.१	तासिका क्र.२	तासिका क्र.३	तासिका क्र.४	तासिका क्र.५	तासिका क्र.६
विषय	इंग्रजी विषयाचे प्रभावी पाठ सादरीकरण	इंग्रजी भाषेची कौशल्यांचे उद्‌बोधन	इंग्रजी भाषेसाठी घ्यावयाच्या Activities	FLS 2022 अहवाल	दिव्यांग विद्यार्थ्यांचा अभ्यासक्रम सुलभीकरण तासिका	केंद्रातील शैक्षणिक गरजांवर चर्चा व पुढील नियोजन
उत्तम	५६.५२	४८.५९	४६.२९	४४.६३	४३.३५	४१.१८
चांगले	४२.२०	४९.८७	५१.९२	५२.५६	५४.८६	५७.०३
ठिक	०१.१५	०१.५३	०१.७९	०२.८१	०१.७९	०१.७९
सुधारणा आवश्यक	००.१३	--	--	--	--	--
एकूण	१००.००	१००.००	१००.००	१००.००	१००.००	१००.००

शिक्षणपरिषदेतील बैठक व्यवस्था

उत्तम	योग्य	सुधारणा आवश्यक	एकूण
६८.०३	३१.०७	००.९०	१००

शिक्षणपरिषदेतील उत्साहपूर्ण वातावरण

नाही	होय	एकूण
००.१३	९९.८७	१००

शिक्षणपरिषदेमध्ये शिक्षकांचा सहभाग

गरजेनुसार	सक्रिय	सहभाग नव्हता	सहभागासाठी प्रेरीत करावे लागत होते	एकूण
११.५१	८८.११	००.२६	००.१३	१००

टीप :– वरील अहवालातील अभिप्रायांची आकडेवारी टक्क्यात दिली आहे. (स्रोत – गुगल लिंक)

शिक्षण परिषद अहवाल माहे जानेवारी २०२३

शिक्षण परिषदेतील तासिकांबाबत अभिप्राय

तासिका क्र.	तासिका क्र.१	तासिका क्र.२	तासिका क्र.३	तासिका क्र.४	तासिका क्र.५	तासिका क्र.६
विषय	**खेळू –** मानवी मनोरे प्रथमोपचार पेटी	**करू–** कागदकाम सुरक्षेचे नियम	**शिकू –** ठसे काम	आपत्ती व्यवस्थापन जलसाक्षरता	दिव्यांग संदर्भात तासिका – शिघ्रस्तक्षेप	केंद्रातील शैक्षणिक गरजांवर चर्चा व पुढील नियोजन
उत्तम	५९.८३	५३.६९	५०.०७	४७.९२	४७.०६	४७.०६
चांगले	३९.६०	४५.३४	४८.९२	५०.३६	५१.२२	५१.६५
ठिक	०.५७	०१.००	०१.००	०१.७२	०१.५८	०१.२९
सुधारणा आवश्यक	--	--	--	०.१४	०.१४	--
एकूण	१००.००	१००.००	१००.००	१००.००	१००.००	१००.००

शिक्षणपरिषदेतील बैठक व्यवस्था

उत्तम	योग्य	सुधारणा आवश्यक	एकूण
७२.१७	२७.१२	००.७२	१००

शिक्षणपरिषदेतील उत्साहपूर्ण वातावरण

नाही	होय	एकूण
--	१००	१००

शिक्षणपरिषदेमध्ये शिक्षकांचा सहभाग

गरजेनुसार	सक्रिय	सहभाग नव्हता	सहभागासाठी प्रेरीत करावे लागत होते	एकूण
११.४८	८८.५२	--	--	१००

टीप :– वरील अहवालातील अभिप्रायांची आकडेवारी टक्क्यात दिली आहे. (स्रोत – गुगल लिंक)

शिक्षण परिषद अहवाल माहे फेब्रु.२०२३

शिक्षण परिषदेतील तासिकांबाबत अभिप्राय

तासिका क्र.	तासिका क्र.१	तासिका क्र.२	तासिका क्र.३	तासिका क्र.४	तासिका क्र.५	तासिका क्र.६
विषय	पायाभूत साक्षरता व संख्याज्ञान शाळा भेट विश्लेषण	पायाभूत साक्षरता व संख्याज्ञान शाळा भेट विश्लेषण	असर रिपोर्ट २०२२	राष्ट्रीय विज्ञान दिन नियोजन	दिव्यांग संदर्भात तासिका दिव्यांग विद्यार्थ्यांचे मूल्यमापन	केंद्रातील शैक्षणिक गरजांवर चर्चा व पुढील नियोजन
उत्तम	५४.७१	४८.१३	४५.६५	४१.५६	३८.७२	३९.६१
चांगले	४४.०५	५०.८०	५१.६९	५६.३१	५८.४४	५७.१९
ठिक	०१.०७	००.८९	०२.४९	०१.९५	०२.६६	०३.०२
सुधारणा आवश्यक	०.१८	०.१८	०.१८	०.१८	००.१८	००.१८
एकूण	**१००.००**	**१००.००**	**१००.००**	**१००.००**	**१००.००**	**१००.००**

शिक्षणपरिषदेतील बैठक व्यवस्था

उत्तम	योग्य	सुधारणा आवश्यक	एकूण
६७.५०	३१.९७	००.५३	१००

शिक्षणपरिषदेतील उत्साहपूर्ण वातावरण

नाही	होय	एकूण
००.३६	९९.६४	१००

शिक्षणपरिषदेमध्ये शिक्षकांचा सहभाग

गरजेनुसार	सक्रिय	सहभाग नव्हता	सहभागासाठी प्रेरीत करावे लागत होते	एकूण
११.१९	८८.१०	००.१८	०.५३	१००

टीप :– वरील अहवालातील अभिप्रायांची आकडेवारी टक्क्यात दिली आहे. (स्रोत – गुगल लिंक)

शिक्षण परिषद अहवाल माहे मार्च २०२३

शिक्षण परिषदेतील तासिकांबाबत अभिप्राय

तासिका क्र.	तासिका क्र.१	तासिका क्र.२	तासिका क्र.३	तासिका क्र.४	तासिका क्र.५	तासिका क्र.६
विषय	इ.१ ली ते ८ वी संकलित मूल्यमापन साधन निर्मिती	इ.१ ली ते ८ वी संकलित मूल्यमापन साधन निर्मिती	इ.१ ली ते ८ वी संकलित मूल्यमापन साधन निर्मिती	इ.१ ली ते ८ वी संकलित मूल्यमापन साधन निर्मिती	दिव्यांग संदर्भात तासिका	केंद्रातील शैक्षणिक गरजांवर चर्चा व पुढील नियोजन
उत्तम	५८.४३	४७.८१	४८.७३	४५.२७	४१.३४	४३.४२
चांगले	४०.०५	५०.८१	४९.८८	५२.८९	५७.२७	५४.९७
ठिक	०.४६	०१.१५	०१.३९	१.६२	०.९२	१.६२
सुधारणा आवश्यक	०.४६	०.२३	--	०.२३	००.४६	--
एकूण	१००.००	१००.००	१००.००	१००.००	१००.००	१००.००

शिक्षणपरिषदेतील बैठक व्यवस्था

उत्तम	योग्य	सुधारणा आवश्यक	एकूण
७२.७५	२३.५६	००.६९	१००

शिक्षणपरिषदेतील उत्साहपूर्ण वातावरण

नाही	होय	एकूण
००.९२	९९.०८	१००

शिक्षणपरिषदेमध्ये शिक्षकांचा सहभाग

गरजेनुसार	सक्रिय	सहभाग नव्हता	सहभागासाठी प्रेरीत करावे लागत होते	एकूण
४२.७०	८६.६१	००.४६	०.२३	१००

टीप :– वरील अहवालातील अभिप्रायांची आकडेवारी टक्क्यात दिली आहे. (स्रोत – गुगल लिंक)

शिक्षकांना शिक्षणपरिषदेत अपेक्षित असणाऱ्या घटकांची यादी

१)	गणित, विज्ञान, भाषा, इंग्रजी- अध्ययन साहित्य संचपेटीबाबत मार्गदर्शन
२)	सातत्यपूर्ण सर्वंकष मूल्यांकन (C.C.E.)
३)	विद्यार्थी गुणवत्ता वाढीसाठी उपयुक्त शैक्षणिक साहित्य निर्मिती.
४)	अध्ययन निष्पत्ती, P.G.I., N.A.S. व S.L.A.S. संदर्भात मार्गदर्शन
५)	नविन शैक्षणिक धोरण २०२० अंतर्गत निपुण भारत मिशन माहिती, पायाभूत साक्षरता व संख्याज्ञान संदर्भाने शिक्षकांची भूमिका
६)	शिक्षकांचे विषय निहाय नमुना पाठ, कृती व उपक्रम सादरीकरण
७)	विद्यार्थी उपस्थिती वाढीसाठी शाळास्तरावर करावयाचे प्रयत्न.

शिक्षकांनी गुगल लिंकद्वारे नोंदविलेले सर्वसाधारण अभिप्राय

१)	मूलभूत साक्षरता व संख्याज्ञान संदर्भान नियमित शिक्षणपरिषदेत मार्गदर्शन मिळाले.
२)	विद्यार्थी गुणवत्ता संवर्धनासाठी शिक्षण परिषदेच्या वेळेचा सदूपयोग झाला.
३)	दिव्यांग विद्यार्थी नियमित शैक्षणिक प्रवाहात राहण्यासाठी शिक्षण परिषदेने अत्यंत महत्त्वपूर्ण भूमिका बजावली.
४)	शिक्षकांना शैक्षणिक आंतरक्रिया करण्यासाठी शिक्षणपरिषदेचे उत्तम विचारपीठ ठरले.
५)	शिक्षण परिषदेत नमुना पाठ, यशस्वी उपक्रम सादरीकरणामुळे सर्व शिक्षकांना प्रेरणा मिळाली.
६)	कला, कार्यानुभव, शारीरिक शिक्षण या विषयांची मांडणी शिक्षण परिषदेतून झाल्यामुळे विद्यार्थ्यांच्या सर्वांगीण विकासाला चालना मिळाली.
७)	N.A.S., S.L.A.S. व F.L.S. च्या प्रकाशित अहवालाच्या सादरीकरणामुळे देश/राज्य/ जिल्ह्याच्या विद्यार्थी गुणवत्तेची स्थिती कळली.

शिक्षण परिषद संदर्भात व्यक्त केलेले मनोगत

१. तालुका शिंदखेडा – सर्व विषय साधनव्यक्ती, समावेशित तज्ज्ञ व विशेष शिक्षक

शिंदखेडा तालुक्यातील एकूण १६ केंद्रात शिक्षण परिषदेचे दरमहा आयोजन केले जाते. यासाठी शिक्षण परिषदेतील विषयपत्रिकेच्या विषयांचे सर्व साधन व्यक्ती, विषयतज्ज्ञ व विशेष शिक्षक मिळून विश्लेषण करून चर्चेद्वारा नियोजन करतात व शिक्षण परिषदेत प्रभावी सादरीकरण करण्याचा प्रयत्न देखील करतात.

दरमहा शिक्षणपरिषदेत होणाऱ्या विषयांपैकी माहे ऑगस्टच्या विषयपत्रिकेतील पायाभूत साक्षरता व संख्याज्ञान हेतू भाषा व गणित घटक लक्ष या विषयाची माहिती आम्ही साधन व्यक्तींनी आपापल्या केंद्रात शिक्षणपरिषदेला दिली. यात भाषिक कौशल्यातील मौखिक भाषा, उच्चार शास्त्राची जाणीव, सांकेतिक भाषा, शब्दसंग्रह, वाचन व आकलन–वाचनातील ओघवतेपणा, लेखन आकलन, वाचन संस्कृती तसेच गणितीय कौशल्यात संख्याज्ञान, संख्यांवरील क्रिया गणना करणे, आकार व अवकाश, नमुना/संरचना ह्या घटकांची सविस्तर माहिती शिक्षकांना देण्यात आली. केंद्रातील शाळा भेटी वेळी विद्यार्थ्यांनी भाषा व गणित विषयाचे किती ज्ञान आत्मसात केले यासाठी पायाभूत साक्षरता व संख्याज्ञानाचे भाषिक व गणित कौशल्यावर आधारित इयत्तानिहाय चार्ट तयार केले व त्यातून विद्यार्थ्यांची अध्ययन सद्यस्थिती जाणून घेण्यास मदत झाली.याचा उपयोग श्रीमती मनिषा पाटील यांनी कलमाडी व वाघाडी केंद्रात केला. कलमाडी केंद्रातील एकूण ९ शाळा व वाघाडी केंद्रातील एकूण १० शाळांत विद्यार्थ्यांना पायाभूत व संख्याज्ञान कौशल्यप्राप्तीसाठी शिक्षकांसमवेत वेगवेगळ्या कृती, शैक्षणिक साहित्य, गणितपेटी, या भाषा पेटीतील साहित्याचा वापर करून भाषा व गणिताचे घटक समजावून दिले.

चित्र वाचन व चित्रगप्पा – यात यात्रा, बाजार, प्रसंगाची चित्रे दाखवून विद्यार्थ्यांना चित्रवाचन करण्यास प्रवृत्त केले याचा उपयोग बरीचशी मुले वर्गात बोलकी झाली.

अक्षरओळख – वस्तू व चित्रे दाखवून जोड्या लावणे यामुळे विद्यार्थी अक्षरवाचन येण्याअगोदर शब्द वाचनाचा प्रयत्न करतात.

अक्षरलेखन – परिसरातील खडे, मणी बियांच्या मदतीने विद्यार्थ्यांकडून अक्षर तयार करण्याचा सराव घेण्यात आला.

अंक ओळख – गणिताच्या भाषेचा वापर करून ओळख. टाळ्या, उड्या, मणी, वस्तू मोजणे अंकांची ओळख करून देण्यात आली.

दशक ओळख – गणित पेटीतील साहित्य वापरून दशक गठ्ठे तयार करणे व त्याचा उपयोग बेरीज व वजाबाकीची क्रिया विद्यार्थ्यांना करण्यास मदत झाली. याचा परिणाम पुढील शाळाभेटीच्या वेळी जाणवला. पुढील कौशल्यप्राप्त होणेसाठी शिक्षकांसह विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन केले. शाळा भेटी वेळी केलेल्या प्रयत्नांमुळे विद्यार्थ्यांमध्ये भाषा व गणित कौशल्य प्राप्त झालेली दिसून आली. ती पुढीलप्रमाणे–

१) आपल्या गरजांबद्दल मित्र व वर्गशिक्षकांशी बोलतात.
२) कृतीसह गाणी/कविता म्हणतात.
३) ध्वनींचा वापर करून शब्द तयार करतात.
४) दिलेल्या शब्दांच्या अक्षरापासून नवीन शब्द तयार करतात.
५) १ ते २० व ९९ पर्यंतच्या संख्या वाचन व लेखन.
६) एक अंकी संख्या बेरीज व वजाबाकी

ही कौशल्ये प्राप्त होणेसाठी शिक्षण परिषदेतील विषयांची मदत झाली.

श्री. राहूल पाटील सर हे तामथरे, चिमठाणे व खर्दे केंद्रात काम करीत असून माहे ऑक्टो.२०२२ च्या शिक्षणपरिषदेतील विषयपत्रिकेत प्रश्नपेढी निर्मिती कार्यवाही या विषयावर मार्गदर्शन केले. त्यानुसार आकारिक मूल्यमापनास भाषा व गणित विषयांचे पायाभूत साक्षरता व संख्याज्ञान आधारित प्रश्न कसे असावेत! याविषयी प्रत्यक्ष प्रश्नपत्रिका तयार करण्याची कृती शिक्षणपरिषदेतून करून घेतली त्यानुसार केंद्रातील शिक्षकांचा इयत्तानिहाय, वर्गनिहाय गट तयार करण्यात आला. सदर प्रश्नपत्रिकेचा उपयोग शाळास्तरावर प्रथम सत्र मूल्यमापनासाठी करण्यात आला. शाळाभेटी दरम्यान प्रश्नपत्रिकेनुसार विद्यार्थ्यांची पडताळणी केली असता विद्यार्थी प्रतिसाद चांगला होता व शिक्षकांना देखील मूल्यमापन करण्यासाठी सुलभता आली.

२. महानगरपालिका धुळे – सर्व विषय साधनव्यक्ती, समावेशित तज्ज्ञ व विशेष शिक्षक

प्रस्तावना

आमच्या मनपा क्षेत्रात मनपाच्या एकूण २० शाळा आहेत. उर्दू माध्यमाच्या १२ आणि मराठी माध्यमाच्या ०८ शाळा आहेत. जिल्हा शिक्षण व प्रशिक्षण संस्थेने दिलेल्या नियोजनांप्रमाणे वर्षभर शिक्षण परिषद घेण्यात आल्या. वर्षभरातील शिक्षण परिषदेत २० शाळांतील मराठी माध्यमाचे २३ शिक्षक व उर्दू माध्यमाचे ८० शिक्षक एकत्र येऊन विविध शैक्षणिक विषयावर चर्चा करतात.

जिल्हा शिक्षण व प्रशिक्षण संस्था, धुळे मार्फत वर्षभरात घेण्यात आलेल्या सर्वच शिक्षण परिषद अत्यंत नियोजनपूर्वक व मार्गदर्शक होत्या. प्रत्येक शिक्षण परिषदेतील विषय गरजानुरुप होते. जिल्हा शिक्षण व प्रशिक्षण संस्था, धुळे यांनी ज्या शिक्षण परिषदेच्या PPT पुरविल्या होत्या त्या विषयाबाबतच्या सखोल माहिती देणाऱ्या होत्या. त्यातील जून महिन्यातील शिक्षण परिषदेत पायाभूत साक्षरता व संख्याज्ञान (FLN) या विषयी झालेल्या मार्गदर्शनाचा उपयोग प्रत्यक्ष वर्गात करतांना शिक्षक दिसून आले. शिक्षक विद्यार्थ्याकडून विविध कृती करून घेत होते. विविध साधन साहित्याचा वापर करत होते.

पायाभूत साक्षरता व संख्याज्ञान – शिक्षण परिषदेत पायाभूत साक्षरता व संख्याज्ञान या विषयाचे जे उद्दिष्टे सांगितली होती त्यानुसार वर्गात भाषिक गणितीय कौशल्ये विकसित होण्यासाठी विविध कृती शिक्षक वर्गात करतांना दिसून आले.

१) विद्यार्थी परिचय – यात विद्यार्थी स्वत:चे नाव, कुटुंबातील सदस्यांची उदा. आई, वडील, आजी-आजोबा, बहीण-भाऊ यांच्याविषयी माहिती व त्यांची कामे त्याच्या बोलीभाषेत सांगू लागली.

२)कथा/गोष्ट सांगणे – विद्यार्थी त्याने आतापर्यंत आजी-आजोबांकडून ऐकलेल्या कथा/गोष्टी वर्गात सांगू लागला. गोष्टींवर प्रश्न विचारू लागला.अपूर्ण गोष्ट पूर्ण करू लागला. दिलेले चित्राचे वाचन करू लागला.

३) अक्षर व शब्द वाचन – विद्यार्थी अक्षरकार्ड वरील सांगितलेल्या अक्षरावर गोल करू लागले, अक्षरे ओळखू लागली. अक्षर जुळवून अर्थपूर्ण शब्द तयार करू लागली. शब्दांचे वाचन करू लागला.

४) योग्य उच्चरण – शिक्षक विविध परिच्छेद कार्ड वापरून त्याचे योग्य चढ-उतार, विराम चिन्हासह वाचन करून विद्यार्थ्यांना शिक्षकांच्या पाठोपाठ तसेच वाचन करू लागले. यातून शब्दांचे योग्य उच्चार विद्यार्थ्यांना कळू लागले.

५) वाचनातील ओघवतेपणा – शिक्षक वर्गामध्ये वाचनाचा सराव घेवू लागले. विविध उतारे घेवून लयबद्ध वाचन करतांना दिसू लागले. विद्यार्थी शिक्षकांच्या मागून लयबद्ध वाचू लागले.

अशाप्रकारे वरील सर्व कृती शिक्षक वर्गात घेतांना दिसू लागले. शिक्षण परिषदेत पायाभूत साक्षरता व संख्याज्ञान याबाबत केलेल्या मार्गदर्शनानुसार भाषिक कौशल्ये विकसित होतांनाच प्रवास सुरू झालेला आहे असे दिसून आले.

संख्याज्ञान व गणितीय कौशल्ये विकसित होण्यासाठी शाळांमध्ये शिक्षकांनी अत्यंत उत्साहाने आपले काम सुरू केल्याचे दिसू लागले. शाळा भेटी दरम्यान इयत्तानुरुप शिक्षक वर्गात विविध कृती/उपक्रम घेतांना दिसू लागले.

१) संख्यापूर्व – आत-बाहेर, वर-खाली, लहान-मोठा, जवळ-दूर, कमी-जास्त विविध कृती व साहित्याच्या साहाय्याने हे अवकाशीय संबोध स्पष्ट करतांना शिक्षक वर्गात दिसू लागले. त्याचबरोबर समान आकाराच्या जोड्या लावणे, समान संख्येच्या जोड्या लावणे. यासाठी फळांच्या बिया, खडे, शंख, शिंपले व गणित पेटीतील साहित्य याचा वापर करतांना दिसू लागले.

२) गणना करणे – शिक्षक, विद्यार्थ्यांकडून विविध कृती करून घेवू लागले. त्यामध्ये सांगितलेल्या संख्येएवढ्या उड्या मारणे, दिलेल्या संख्येइतक्या वस्तू मोजून देणे. (खडे, बिया, मणी) चित्रे मोजून तितक्याच रेषा मारणे/मणी ठेवणे व त्या संख्येचे लेखन करणे. संख्याकार्ड पाहून तेवढ्या वस्तू मोजून ठेवणे इ. कृती वर्गात घडतांना दिसू लागल्या.

३. बाळा देविदासराव बोरकर, विशेष शिक्षक, केंद्र फागणे

१) मला आवडलेली बाब :

समावेशित शिक्षणांसंदर्भात शिक्षण परिषदेमध्ये दिव्यांग विद्यार्थ्यांचे शिक्षणाच्या प्रवाहात आणण्यासाठी असलेले विषय व त्यांची प्रखरपणे सर्व शिक्षकांना त्यांची जाण व्हावी. यासाठी मी पीपीटी द्वारे माहिती देणे जेणेकरून सर्वसामान्य विद्यार्थ्यांप्रमाणे दिव्यांग विद्यार्थीही शिक्षण घेऊ शकतो.

२) २१ दिव्यांग प्रकाराची ओळख

शिक्षण परिषदेमध्ये दिव्यांग विद्यार्थ्यांचे प्रवर्गानुसार शिक्षकांना ओळख झाली. त्याबद्दल जनजागृती झाली. शिक्षकांच्या असणाऱ्या अडचणी व १ ते १० शिक्षणपरिषदा झाल्या. त्यामध्ये वेगवेगळे विषय अध्यापन पद्धती व त्यांच्या प्रवर्गानुसार अध्ययन शैली याबद्दल शिक्षकांना माहिती झाली.

*** समग्र शिक्षणामधील येणाऱ्या योजना –** मदतनिस भत्ता, प्रवास भत्ता, प्रोत्साहन भत्ता, दिव्यांग प्रमाणपत्र कसे काढाय–चे याबद्दल माहिती झाली, दिव्यांग विद्यार्थ्याचे मूल्यमापन कसे करायचे यांचे पीपीटीद्वारे मार्गदर्शन केले. जेणेकरून शिक्षकांना मूल्यमापन करतांना अडचण येणार नाही.

*** मला आवडलेली शिक्षण परिषद –** आश्रम शाळा काळखेडा येथे इंग्रजी भाषा या विषयावर श्री. सचिन सोनवणे, सर जि.प. शाळा, बाळापूर इ. २ री भाषा इंग्रजी पाठाची सुरुवात पूर्वानुभवावर आधारित व ज्ञानावर आधारित प्रश्न विचारून करण्यात आली. चार्टवर दिलेल्या सूचना आधी विद्यार्थ्यांना माहीत होत्या. त्या विद्यार्थ्यांनी वाचून दाखविल्या. नविन सूचना शिक्षकांनी विद्यार्थ्यांना वाचून दाखविल्या. त्याचा अर्थ विद्यार्थ्यांना समजला की नाही. प्रात्यक्षिक होऊन पडताळण्यात आले. उदा. Open the door ही शब्दपट्टी एका विद्यार्थ्याकडून वाचून दाखविल्या नंतर विद्यार्थ्यांने Class चा दरवाजा उघडला असे अनेक वाक्य इंग्रजीतून वाचून दाखवून विद्यार्थ्यांनी कृतीतून करून दाखविले.

---

४. श्रीमती ज्योती विक्रम चव्हाण, प्राथमिक शिक्षिका, जि.प. शाळा, मोराणे (प्र.ल.), ता.जि. धुळे.

इयत्ता : १ ली व २ री **विषय :** खेळू, करू, शिकू **उपघटक :** मानवी मनोरे

आपणा सर्वांना माहितच आहे की, आरोग्य व शारीरिक शिक्षण, कार्यानुभव आणि कला शिक्षण ह्या तीनही विषयांना अनुक्रमे खेळू, करू, शिकू या नावाने पाठ्यपुस्तकात गुंफले आहे. दि.३१/१/२०२३ रोजी शिक्षण परिषदेत मानवी मनोरे ह्या विषयावर माझ्या वर्गातील विद्यार्थ्यांनी संगीताच्या तालावर एक एक कृती आधी समजून घेऊन मग त्यात काही स्वत:च्या कल्पना मांडून कृतीचे सादरीकरण करून दाखविले.

माझ्या दैनंदिन अध्ययन–अध्यापन प्रक्रियेत विद्यार्थ्यांचे लक्ष या उपक्रमातून मी टिकवून ठेवले आहे. तसेच या उपक्रमातून भाषा, गणित आणि परिसर अभ्यास या विषयाची देखील सांगड घालता येते. मधल्या सुट्टीच्या वेळेत देखील वर्गातील मुले स्वत:च्या कल्पनेचा वापर करून मनोरे तयार करीत असतात.

माझ्या केंद्रातील सर्व शिक्षकांना या उपक्रमाचा उपयोग त्यांच्या शाळेत नक्कीच होणार आहे. तसेच दैनंदिन अध्ययन अध्यापन प्रक्रियेत विद्यार्थ्यांचे अवधान टिकवून ठेवण्यासाठी देखील हा उपक्रम अतिशय उपयुक्त आहे. केंद्रातील प्रत्येक शाळेतील शिक्षक संगिताच्या तालावर विविध स्व कल्पनांचा वापर करून मानवी मनोरे विद्यार्थ्यांकडून करून घेत आहे. यामुळे विद्यार्थ्यांचा विश्वास, आनंद, द्विगुणीत होण्यास फार मदत होत आहे.

५. महानगरपालिका, धुळे - समावेशित तज्ज्ञ व विशेष शिक्षक

विषय : अध्ययन शैली

प्रस्तावना :

दिव्यांग मूल कसं शिकेल याबाबत सामान्य शिक्षकांना पडलेला प्रश्न त्यांना भेडसावणाऱ्या समस्या यांचे निराकरण कसे करता येईल. यावर प्रत्येक शिक्षकाला मात करता यावी व विशेष मूल सामान्य मुलांप्रमाणे शिक्षणाच्या मुख्य प्रवाहात येण्यासाठी शिक्षकाने देखील आपली भूमिका यशस्वीरीत्या पार पाडावी या उद्देशाने माहे ऑगस्ट २०२२ या वर्षातील शिक्षणपरिषदेत अध्ययनशैली या विषयाचा समावेश करण्यात आला.

उद्दिष्टे : १) सर्वसामान्य मुलांमध्ये दिव्यांग मुलांचे समायोजन करणे

२) सामान्य शिक्षकांना दिव्यांगांची अध्ययन शैली लक्षात घेऊन त्यानुसार अध्ययन करण्यास मदत होईल.

३) शैलीनुसार दिव्यांग विद्यार्थ्यांना करतांना विशिष्ट शैक्षणिक साधनांचा वापर करणे.

४) विद्यार्थ्यांच्या प्रवर्गानुसार त्याची अध्ययनशैली लक्षात घेऊन त्यांचा सर्वांगीण विकास घडवून आणणे.

आव्हाने : १) दृश्यशैलीतील विद्यार्थ्यांना येणारी आव्हाने –

या शैलीतील विद्यार्थी सर्वसामान्य विद्यार्थ्यांप्रमाणे पाचही ज्ञानेंद्रियांचा उपयोग न करता इतर चार ज्ञानेंद्रियांचा उपयोग करतो त्या चारपैकी जास्तीत जास्त डोळ्यांचा उपयोग करून दृश्य स्वरूपात शिकू शकतो. त्यावेळी सर्वसामान्य शिक्षकांना अध्ययन-अध्यापन करताना सर्व संकल्पना कशा स्पष्ट कराव्यात. याबाबतीत आव्हाने येतात.

२) श्राव्य शैलीतील विद्यार्थ्यांना येणारी आव्हाने –

श्राव्य शैलीतील विद्यार्थ्यांना अध्ययन अध्यापन करताना शिक्षकांना आव्हाने येतात.

३) बहुअध्ययन शैलीतील विद्यार्थ्यांना येणारी आव्हाने–

बहुअध्ययन शैलीतील विद्यार्थी नेमका कसा ओळखावा हे मोठे आव्हान शिक्षकांसमोर उभे राहते. हे विद्यार्थी सर्व ज्ञानेंद्रियांचा उपयोग करून शिकत असले तरी त्यांची सर्व ज्ञानेंद्रिय सक्रीय असतातच असे नव्हे. तो कसा शिकेल या संदर्भात शिक्षकांसमोर आव्हाने उभी राहतात.

मार्गदर्शन –

पूर्वीच्या शिक्षणपरिषदेत २१ दिव्यांग प्रवर्गाची ओळख करून देण्यात आली होती. त्याच पूर्वज्ञानावर आधारित दिव्यांगाच्या २१ प्रकारांची पुन्हा उजळणी करून त्या त्या प्रवर्गातील विद्यार्थ्यांसाठी कोणती अध्ययन शैली लागू होते, हे आधी समजावून सांगितले.

उदा. १) कर्णबधीर प्रवर्ग : दृश्य अध्ययन शैली, २) दृष्टीदोष प्रवर्ग : श्राव्य अध्ययन शैली

३) स्पर्श अध्ययन शैली, ४) MR, MD, CP, ASD, LD : बहुअध्ययन शैली.

वरील सर्व अध्ययन शैलीच्या विद्यार्थ्यांना त्याच्या शैलीनुसार कसे अध्ययन-अध्यापन करावे याचे सविस्तर मार्गदर्शन केले.

परिणामकारकता

तासिकेत केलेले मार्गदर्शन शिक्षकांनी समजून घेतले व त्यांना पडलेले प्रश्न देखील त्याठिकाणी विचारून त्याचे निरसन करून घेतले तसेच त्या विषयासंदर्भातील PPT व्हॉटसॲप ग्रुपला सेंड करण्यात आल्या. वेळोवेळी शाळाभेट दरम्यान असे निदर्शनास आले की, शिक्षक विद्यार्थ्यांचा प्रवर्ग ओळखून अध्ययन शैलीनुसार व गरजेनुसार शिकतात व काही अडचण आल्यास विशेष शिक्षकांचे मार्गदर्शन घेतात. धन्यवाद

६. महानगरपालिका, धुळे - समावेशित तज्ज्ञ व विशेष शिक्षक

१६ ऑक्टोंबर २०१८ चा शासन निर्णय– दिव्यांग विद्यार्थ्यांचे मूल्यमापन

प्रस्तावना

शिक्षण परिषदेतील विषय हे सामान्य शिक्षकांना दिव्यांग विद्यार्थ्यांबाबत येणाऱ्या आव्हानांवर उपाययोजना म्हणून समुपदेशन करण्यात आले. यातील प्रमुख विषय म्हणजेच दिव्यांग विद्यार्थ्यांचे मूल्यमापन कसे करावे याबाबत शिक्षकांना आव्हाने असल्याने मूल्यमापन हा विषय आहे. हा विषय माहे जानेवारी २०२३ मध्ये घेण्यात आला.

वर्ग शिक्षकांची आव्हाने

१) दिव्यांग विद्यार्थ्यांचे मूल्यमापन हे फक्त विशेष शिक्षकांमार्फतच झाले पाहिजे अशी सामान्य शिक्षकांची धारणा होती.

२) दिव्यांग विद्यार्थ्यांची प्रश्नपत्रिका तयार करून प्रगतीपत्रक व गुणदान हे विशेष शिक्षकांनी तयार करावे

३) अभ्यासक्रमाबाबत देखील अनेक आव्हाने येत होती.

शिक्षण परिषदेत करण्यात आलेले मार्गदर्शन प्रथमत: शिक्षकांना दिव्यांग मूल प्रवेशानंतर संकलित व आकारीत मूल्यमापन कसे करावे याबाबत वर्ग शिक्षक समजून घेतले. तसेच यात प्रामुख्याने संकलित म्हणजे प्रथमसत्र व द्वितीय सत्राअखेर केलेले मूल्यमापन, आकरिक म्हणजे एखादा घटक शिकवतांनाच्या वेळेस त्याला अनुसरून केलेले मूल्यमापन हे शिक्षकांना समजले.

मूल वर्गात आल्यावर त्याची क्षमता व गरज लक्षात घेऊन कोणती साधनतंत्रे वापरावीत याबाबत शिक्षकांना समजले व पटले. अध्ययन व अध्यापन करतेवेळी अगदी सहज साधनतंत्राचा वापर कसा करता येईल व तो कसा करावा हे समजले.

उदा. मूल कर्णबधीर असेल तर सामान्य शिक्षकांना येणारे आव्हाने कोणते?

तर त्याला ऐकू येत नाही. परंतु तो बघू शकतो व चित्र दाखविल्यास तो हावभावाद्वारे कृती करू शकतो. म्हणजेच त्याचा प्रतिसाद निरीक्षण व कृती या साधन तंत्रातून सहजपणे साध्य होतो. हे शिक्षकांना समजले.

अशाप्रकारे सामान्य शिक्षकांना दिव्यांग विद्यार्थ्यांचे मूल्यमापन करतांना त्यांचा प्रवर्ग लक्षात घेऊन योग्य त्या साधनतंत्राचा वापर करून मूल शिकू शकतो हे सामान्य शिक्षकांना पटले. सामान्य शिक्षकांनी दिव्यांग विद्यार्थ्यांच्या समस्या जाणून घेतल्या. त्यानुसार प्रत्येक मूल शिकू शकते. त्यांच्या अध्ययन शैलीनुसार शिक्षकांना अध्ययन शैली, शैलीनुसार अध्ययन अध्यापन हा विषय अगोदरच्या शिक्षण परिषदेत झालेला असल्याकारणाने शिक्षकांच्या संकल्पना स्पष्ट होत्याच त्यामुळे फारशा अडचणी आल्या नाहीत.

अध्ययन शैलीची जोड मूल्यमापनास दिल्यामुळे शिक्षकांना हा विषय समजण्यास फारशा अडचणी आल्या नाहीत.

परिणामकारकता:

शिक्षण परिषदेत १६ ऑक्टोबर २०१८ चा शासन निर्णयान्वये परिषदेबाबत दिव्यांगांना मिळणाऱ्या सोयी सवलती व मूल्यमापना–चे निकष समजावून दिल्यानंतर शासन निर्णयाची प्रत शाळेवर देण्यात आली.

विशेष म्हणजे शिक्षण परिषदेच्या माध्यमातून सातत्यपूर्ण सर्वंकष मूल्यमापन हा विषय शिक्षकांपर्यंत सर्वत्र पोहचविण्यात आला. एप्रिलमध्ये घेण्यात आलेल्या परिषदेत दिव्यांग विद्यार्थ्यांच्या प्रश्नपत्रिकेपासून तर परीक्षेपर्यंत सामान्य शिक्षकांना फारसे आव्हाने आली नाहीत व पेपर तपासणी नंतर गुणदान देणे कामी शिक्षकांनी सहकार्य केले.

अशाप्रकारे शिक्षण परिषदेतील समावेशित शिक्षणांतर्गत घेण्यात आलेले विषय अनुरुप असून सामान्य शिक्षकांना दिव्यांग विद्यार्थ्यांची गुणवत्ता ही सामान्य विद्यार्थ्यांप्रमाणे नक्कीच उंचावता येतेय. ह्यात समाधान दिसून येते.धन्यवाद.

७. श्री. महेंद्र पवार, विषय साधनव्यक्ती, महानगरपालिका, धुळे.

I am Mahendra Pawar, subject Expert, M.N.P. Dhule. We have 20 M.N.P. Schools. There are 8 Marathi and 12 Urdu Medium Schools. We have 95 teachers in total. We take two shikshan parishadas separately for Marathi and Urdu medium schools. We have 95 teachers in total. We take two shikshan parishadas separaterly for Marathi and Urdu medium teachers. All these shikshan parishadas were very useful and helpful for teachers. They were thought provoking. Many discussions and dialogues were held during the parishadas.

In the academic year 2022-23, the District Institute of Education and Training (DIET) Dhule had made radical changes in conducting shikshan parishadas. Now all the shikshan parishadas are conducted on the specific date and time throughout the district. All kinds a felicitation ceremoneis and lunches were prohibited. PPTs for. the given subjects were provided. There was separate period for DIVYANG so that all the teachers may know about it.

We were always curious to know what would be the subject of this month shiksan parishad because every month has a new subject, a new vision, If we look at the subject of each months parishad, you will come to know the variety a subjects like National Education Policy (NEP) 2020 NIPUN BHARAT, foundational Literacy and Numeracy (FLN), Bridge Course (Setu Abhyaskram), Vidyapravesh, Shala Purva Tayari, the reports a ASAR, NAS were discussed among the teachers.

Among all these subjects what I like is the lessons to be taken in Shikshan Parishad. Specifically the subjects taken were of the subjects like Marathi, Maths and English.

The shikshan parishad which I cherished must is a December where the subject English was taught and different methods and styles were discussed. During the parishad of Urdu medium the teacher Mr.Sharif was teaching- how to teach wards and their pronunciation. He taught the subject by giving various examples. He taught the words and their Urdu meanings the even collaborated the English pronunciation with that a Urdu. Then the whole class got actively involved in the discussion of pronunciation of words. Every teacher has given their opinion about it and clarified their point a view by giving different examples. The educational discussion was held during the parishad. Knowingly or unknowing their classroom practices. were discussed. The discussion was very fruitful and helpful for the teachers.

That day the actual time for shikshan parishad was over. But still the teachers were discussing about the topic and nobody was ready to go home early. Here lies the success of shikshan parishand.

८. धुळे तालुका - विषय साधनव्यक्ती, समावेशित तज्ज्ञ व विशेष शिक्षक

महाराष्ट्र शासनाने निर्देशित केलेल्या मार्गदर्शक सूचनांनुसार दरमहा केंद्रस्तरावर शिक्षण परिषद घ्यावी. त्यानुसार जिल्हा शिक्षण व प्रशिक्षण संस्था धुळे मार्फत दरमहा विषय ठरवून दिले जातात. तसेच शिक्षण परिषदेसाठी विषयनिहाय पीपीटी दिल्या जातात. त्यानुसार २८ जून २०२२ या दिवशी मुकटी बीटातील मुकटी केंद्रात जि.प. केंद्रशाळा मुकटी येथे शिक्षण परिषदेचे आयोजन करण्यात आले. धुळे जिल्ह्यातील प्रत्येक शिक्षण परिषदेत जिल्हा शिक्षण व प्रशिक्षण संस्था, धुळे येथून मा. डायट प्राचार्य, जेष्ठ अधिव्याख्याता, अधिव्याख्याता, विषय साधनव्यक्ती, समावेशित साधनव्यक्ती तसेच विशेष शिक्षक ठराविक विषयाबाबत मार्गदर्शन करत असतात.

जूनमध्ये घेण्यात आलेल्या शिक्षण परिषदेत मुख्य विषय हा पायाभूत साक्षरता व संख्याज्ञान ओळख यात FLN ची जिल्हास्तरीय सुकाणू समिती, पायाभूत साक्षरता व संख्याज्ञान जिल्हा प्रकल्प सनियंत्रण कक्ष माहिती याचे बरोबरच शाळापूर्व तयारी, अध्ययन सद्यस्थिती, NAS-2021 दिव्यांगांचे २१ प्रकार तसेच केंद्रातील शैक्षणिक गरजांविषयीही चर्चा करण्यात आली. या सर्व विषयांचे विवरण थोडक्यात पुढीलप्रमाणे देत आहोत.

१) शाळापूर्व तयारी PPT सादरीकरण :

सदर तासिका जि.प. केंद्रशाळा मुकटी येथील उपक्रमशील शिक्षिका श्रीमती स्मिता शिवाजी पाटील यांनी घेतली. त्यांना विषय साधनव्यक्ती श्रीमती माधवी देसले यांनी सहकार्य केले. यात विद्याप्रवेश या पुस्तिकेतील विविध कृती प्रत्यक्ष कृती करून दाखविण्यात आल्या. यांचा उपयोग केंद्रातील प्रत्येक शाळेतील शिक्षकांनी त्यांच्या गावातील मातांच्या प्रत्यक्ष सहवासाने करून घेतल्या. या परिषदेनंतर काही कालावधीतच आयडीया कार्ड, शाळेचे पहिले पाऊल कृतिपुस्तिका, त्यातील विविध कृतींचा सराव शाळेतील शिक्षकांनी माता-पालकांकडून करवून घेतल्याने विद्यार्थ्यांमध्ये सकारात्मक बदल दिसून आले. तसेच विद्यार्थ्यांचे गुणवत्तेत वाढ दिसून आली.

२) पायाभूत साक्षरता व संख्याज्ञान ओळख

२७ ऑक्टोबर २०२१ च्या पायाभूत साक्षरता व संख्याज्ञान महाराष्ट्र शासन निर्णय राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण २०२० नुसार इ. १ ली ते ३ रीच्या विद्यार्थ्यांना २०२६-२७ पर्यंत भाषिक कौशल्ये व गणितीय कौशल्ये तसेच आनंदी व्यक्तिमत्त्वाची ओळख व समावेशित शिक्षण या विषयांवर सविस्तर मार्गदर्शन करण्यात आले. सदर तासिकेचे उत्कृष्ट सादरीकरण जि.प. शाळा अंबोडे येथील उपशिक्षिका श्रीमती नयना बुरकुले यांनी केले. यात जिल्हा शिक्षण व प्रशिक्षण संस्था, धुळे यांनी दिलेल्या मार्गदर्शक PPT चे उत्कृष्ट सादरीकरण करण्यात आले. याचा उपयोग प्रत्येक शाळेतील शिक्षकांना प्रत्यक्ष अध्ययन अध्यापनात झाला.

३) अध्ययन सद्यस्थिती

सदर तासिका जि.प. शाळा आंबोडे येथील तंत्रस्नेही शिक्षक श्री. राकेश केदार यांनी घेतली. यात केंद्रातील अध्ययन सद्यस्थितीचे विश्लेषण करून मौखिक भाषा व गणितीय संख्याज्ञान या विषयावर कृतिकार्यक्रम राबविणेबाबत सविस्तर मार्गदर्शन करण्यात आले. तसेच अभ्यासात मागे असलेल्या विद्यार्थ्यांना विशेष उपचारात्मक वर्ग घेवून गुणवत्तावाढीसाठी करण्यात येणाऱ्या प्रयत्नांबाबत सविस्तर चर्चा करण्यात आली.

४) NAS -2021 राष्ट्रीय संपादणूक सर्वेक्षण

२०२१ नुसार जिल्ह्याची सद्यस्थितीबाबत PPT द्वारे सादरीकरण श्रीमती माधवी देसले व श्री. राकेश केदार यांनी केले. यात इ. ३ री व इ.५वी या वर्गांचे भाषा व गणित विषयातील विद्यार्थ्यांची संपादणूक पातळी वाढविण्यासाठी राज्यस्तरीय सर्वेक्षण व जिल्हास्तरीय सर्वेक्षण अभ्यासण्यात आले. त्यानुसार आपण सर्व शिक्षकानी आपल्या जिल्ह्यातील, तालुक्यातील व केंद्रातील संपादणूक पातळी वाढविणेसाठी विशेष प्रयत्न करणेबाबत चर्चा घडवून आली. तसेच भाषा व गणित विषयाची गुणवत्ता वाढविणेबाबत मार्गदर्शन करण्यात आले. NAS सर्वेक्षणात ज्या अध्यापन निष्पत्तीत विद्यार्थी मागे पडतात त्यांचे विविध उपक्रमांद्वारे गुणवत्ता वाढ करणेबाबत मार्गदर्शन करण्यात आले.

५) दिव्यांगांचे २१ प्रकार

समावेशित शिक्षक उपक्रमांतर्गत, दिव्यांग विद्यार्थ्यांचे विविध २१ प्रकार, त्यांची लक्षणे, वैशिष्ट्य त्यांना शिक्षणात येणारी आव्हाने यांच्या माहितीचे सादरीकरण विशेष शिक्षिका श्रीमती पल्लवी मालोकर यांनी जिल्हा शिक्षण व प्रशिक्षण संस्था, धुळे यांचेमार्फत देण्यात आलेल्या PPT द्वारे करण्यात आले. याचा उपयोग केंद्रातील शिक्षकांना दिव्यांग विद्यार्थ्यांच्या अध्यापनासाठी झाला.

६) शैक्षणिक गरजांविषयी चर्चा

सदर तासिकेचे सादरीकरण केंद्रप्रमुख श्री. अशोक देसले यांनी केले. यात विविध शासकीय परिपत्रके, शैक्षणिक विषयांवर चर्चा करण्यात आली.

यानंतर श्री. विठ्ठल घुगे, शिक्षण विस्तार अधिकारी यांनी मुकटी केंद्रातील प्रत्यक्ष व सद्यस्थिती, विविध गरजा व प्रत्यक्ष करावयाची (गुणवत्ता वाढीसाठी) कार्यवाही याबाबत अतिशय सुंदर व शिस्तबद्ध मार्गदर्शन केले.

याप्रमाणे शिक्षण परिषदेत विविध शैक्षणिक विषयांवर संपूर्ण माहितीचे आदानप्रदान झाले व आनंदी वातावरणात शिक्षण परिषद पार पडली.

---

९. श्री. महेश भामरे, विशेष शिक्षक केंद्र– नाडसे, ता. साक्री, जि.धुळे

१) घटक

बीट कासारे, केंद्र नाडसे, जि.प.शाळा छाईल, श्रीमती रत्नमाला देवरे यांनी सप्टेंबर महिन्यांची शिक्षण परिषदेत पायाभूत साक्षरता व संख्याज्ञान गणित विषयात स्थानिक किंमत (एकक, दशक, शतक) यांची ओळख ज्ञानरचनानुसार विद्यार्थ्यांसोबत एकक, दशक, शतक नावाच्या टोप्या देवून अंकांच्या समूहातून निवड करून ओळख करून दिली. विद्यार्थ्यांना चांगल्याप्रकारे स्थानिक किंमत कळाली.

२) विषयाबाबत मत

विद्यार्थ्यांना स्थानिक किंमत कळण्यासाठी योग्य साधनांचा, कृतींचा उपयोग करण्यात आला. प्रत्यक्ष कृतीद्वारे, अभिनय करून एकक, दशक, शतक कळण्यास सोपे झाले. खेळाच्या माध्यमाने विद्यार्थ्यांनी स्थानिक किंमत कशी ओळखायची? याबाबत उत्कृष्ट मार्गदर्शन केले. केंद्रातील इतर शिक्षकांना त्या पाठाबाबत प्रेरणा मिळाली.

३) कार्यक्षेत्रात झालेला उपयोग

केंद्रातील प्रत्येक शाळेत, वर्गात या उत्कृष्ट परिपाठाचे अनुकरण करून वर्गातील विद्यार्थ्यांना स्थानिक किंमत (एकक, दशक,

शतक) यांच्या टोप्या देवून अंकाच्या समूहातून अंक निवडून प्रत्येक विद्यार्थी कोणत्या स्थानिक किंमतीच्या गटात येतात. यानुसार खेळातून संपूर्ण किंमत विद्यार्थ्यांना अध्ययन-अध्यापन करण्यात आले.

४) मला आवडलेली शिक्षण परिषद

२९/९/२०२३ या दिवशी श्रीमती रत्नमाला देवरे मॅडम यांनी स्वयंप्रेरणेने उत्स्फूर्त सहभाग घेऊन विद्यार्थ्यांसोबत चांगला परिपाठ घेतला. पायाभूत साक्षरता व संख्याज्ञान यावर गुणवत्तेच्या दृष्टिकोनातून परिपाठ झाला व सर्व शिक्षकांनी परिपाठाची प्रेरणा घेतली. वर्गाची गुणवत्ता, ज्ञानरचनावाद, विद्यार्थी सहभाग या घटकांचा समावेश करण्यात आला.

५) यापेक्षा वेगळेपण

नाडसे केंद्रांतर्गत दिव्यांग विद्यार्थ्यांना समावेशित वर्गामध्ये कशाप्रकारे अध्ययन -अध्यापन करायचे? याबाबत पीपीटीच्या साहाय्याने मार्गदर्शन करण्यात आले.

परिपाठाच्या वेळेस TLM, अभ्यासक्रमातील घटकांची निवड व अध्यापन पद्धतींचा उपयोग कसा केला जातो याबाबत सखोल मार्गदर्शन करण्यात आले.

---

१०. श्री. गोरखनाथ पी. कानडे, विशेष शिक्षक, केंद्र : कासारे, ता. साक्री

घटक : केंद्र : कासारे जि.प. प्राथमिक शाळा मालपूर येथील इयत्ता ३ री च्या विद्यार्थ्यांना ३ अंकी इंग्रजी संख्यांचे वाचन करायला शिकविणे.

पायाभूत संख्याज्ञान साक्षरता व संख्याज्ञान हा उपक्रमाचा विचार करून प्रत्येक विद्यार्थ्यांची गुणवत्ता कशी वाढेल, हा दृष्टिकोन ठेवून इयत्ता ३ रीच्या विद्यार्थ्यांना ३ अंकी इंग्रजी संख्याचे वाचन शिकवितांना प्रथम वर्गरचना ही अर्धगोलाकार केली. प्रत्येक विद्यार्थी हा शिक्षिकेला दिसत होता. अध्यापनाची सुरुवात करण्याअगोदर ३ अंकी संख्याचे इंग्रजी वाचनाचे महत्त्व व गरज काय? हे पटवून दिले.

प्रथम विद्यार्थ्यांना थेअरी सांगून प्रात्यक्षिक करून दाखविले. नंतर प्रत्येक विद्यार्थ्याला वैयक्तिक लक्ष देवून वाचन करून घेतले. नंतर सराव करून घेतला. योग्य उत्तराच्या वेळी छान, शाब्बास, (Very Good) प्रोत्साहनाचा वेळोवेळी वापर केला.

३ अंकी इंग्रजी संख्यांचे वाचन हे कौशल्य अध्यापन करतांना शिक्षिकेने योग्य तंत्रे व योग्या अध्यापनाच्या टप्प्याचा वापर केला. कौशल्य हे प्रत्येक विद्यार्थ्यांच्या बौद्धिक क्षमतेला अनुसरून निवडले होते.

केंद्रातील इतर शाळेतील शिक्षकांनी प्रथम प्रात्यक्षिक बघितले, नंतर अध्यापनाचे टप्पे, प्रोत्साहन वगैरे सर्व डोळ्यांनी पाहिल्यामुळे त्यांनी त्यांच्या शाळेवर ह्याच पद्धतीने तंत्रे, टप्पे, पद्धती, प्रोत्साहन वगैरे यांचा वापर करून अध्यापन केले. त्यावेळी विद्यार्थ्यांचा प्रतिसाद चांगला होता.

तसेच मी स्वत: माझ्या दिव्यांग बालकांना ३ अंकी इंग्रजी संख्याचे वाचन हे कौशल्य बीट कासारे, जि.प. कोकले येथील शाळेत अध्ययन अध्यापन केले. भविष्यात माझ्या कार्यक्षेत्रात ज्या शाळांना भेटी देऊन अध्ययन अध्यापनाचा स्वत: अनुभव देऊन.

मला आवडलेली शिक्षण परिषद ही सप्टेंबर २०२२ ची जि.प. शाळा मालपूर येथील होती. शिक्षण परिषद योग्य वेळी सुरू होऊन सर्व तासिका वेळेवर व पूर्ण घेण्यात आल्या. शिक्षण परिषदेत शिक्षकांचा सहभाग हा सक्रिय होता.

धन्यवाद.

११. श्रीमती ज्योती वसंत मंगळे, विषय साधनव्यक्ती, गट साधन, ता. साक्री.

शाळा – जि.प. शाळा सुरुपान

घटक – केंद्र घोडदे, जि. प. शाळा सुरपान येथील श्रीमती रुपाली सुरेश पवार यांनी इ. २ री च्या वर्गातील मुलांना इंग्रजी (व्याकरण). (एकवचन/अनेकवचन) Singular plural

माहे–डिसेंबर महिन्याच्या शिक्षण परिषदेच्या इंग्रजी विषयांचे प्रभावी पाठ सादरीकरण

घटक–व्याकरण – Singular plural एकवचन/अनेकवचन

विद्यार्थ्यांना इंग्रजी भाषेतील गोडी व आवड निर्माण करण्यासाठी विद्यार्थ्यांना एकवचन/अनेकवचन यातील इंग्रजी मधील व्याकरणाचा भाग घेतला. एकवचन व अनेकवचन यातील संबोध स्पष्ट करून इंग्रजीमधून संभाषण केले व ज्ञानरचनावाद नुसार विद्यार्थ्यांकडून त्या क्रिया करून घटक समजावण्यात आला व विद्यार्थ्यांकडून इंग्रजी मधून संभाषण करून व्याकरणातील संबोध स्पष्ट केले.

शिक्षकांनी त्या पाठाचे अनुकरण केले व त्या पाठांची प्रेरणा घेतली. अशाप्रकारे इंग्रजी भाषा ही मातृभाषा सारखी विद्यार्थी इंग्रजीमधील शब्द संभाषण करण्याचा प्रयत्न करत होती. अशाप्रकारे पाठ उत्कृष्ट झाला.

⁕ विषयाबाबतचे मत – इंग्रजी विषय हा विद्यार्थ्यांना अवघड वाटत होता. परंतु अध्ययन अध्यापन प्रक्रिया सुलभ असल्या–कारणाने इंग्रजी एकवचन/अनेकवचन हा घटक विद्यार्थ्यांना समावेश करून घेतल्यामुळे सोपा वाटू लागला व इंग्रजी विषयाची आवड निर्माण झाली.

⁕ कार्यक्षेत्रात झालेला उपयोग – केंद्रातील प्रत्येक शाळेत या उत्कृष्ट पाठाचे प्रत्येक शिक्षकांनी आपल्या वर्गात जाऊन इंग्रजी अनेकवचन/एकवचनच्या माध्यमातून व ज्ञानवादनुसार केंद्रातील प्रत्येक शाळेमध्ये या पाठाचा उपक्रम राबवण्यात आला.

⁕ मला आवडलेली शिक्षण परिषद – २९/१२/२०२३ या दिवशी श्रीमती रुपाली सुरेश पवार मॅडम यांनी स्वयंप्रेरणेने उत्स्फूर्त सहभाग घेवून विद्यार्थ्यांसोबत चांगला परिपाठ घेतला व इंग्रजी विषयाचा उत्कृष्ट पाठ घेतला. ह्या पाठामुळे शिक्षकांनी प्रेरणा घेतली. इंग्रजी विषयाची गोडी व आवड निर्माण झाली. वर्गाची गुणवत्ता ज्ञानरचनावाद विद्यार्थी सहभाग या घटकाचा समावेश करण्यात आला.

१२. श्रीमती अन्सारी खालीदाबानो हसन इकबाल, विषय साधनव्यक्ती , गटसाधन केंद्र, साक्री)

१) घटक – बीट शेवाळी, जि.प. केंद्र शाळा शेवाळी येथील श्रीमती प्रतिभा साळुंके मॅडम यांनी विषय गणित इ.३ री पायाभूत साक्षरता व संख्याज्ञान अंतर्गत एकक/दशक/शतक गणित विषयी पाठ घेतले. गणित विषयासंबंधी संबोध स्पष्ट करण्यासाठी दैनंदिनीतील साहित्याचा वापर, तसेच गणित पेटीच्या साहित्याचा वापर करून घटक स्पष्ट केले. त्यामुळे विद्यार्थी प्रतिसाद चांगला मिळाला. गणितीय संबोध स्पष्ट करून विद्यार्थ्यांना एकक/दशक/शतक समजवले.

२) विषयांबाबत मत – ज्ञानरचनावाद विद्यार्थ्यांचा समावेश करून तीन विद्यार्थ्यांच्या साहाय्याने चांगल्या प्रकारे संबोध स्पष्ट केले. प्रत्यक्ष विद्यार्थी कृती करून संबोध स्पष्ट केले.

३) कार्यक्षेत्रात झालेला उपयोग – केंद्रातील सर्व शिक्षक त्यांच्या वर्ग अध्यापनात चांगल्याप्रकारे शैक्षणिक साहित्य व गणित पेटीच्या साहाय्याने उपयोग करतात.

४) मला आवडलेली बाब – सोप्या व साध्या भाषेत विद्यार्थ्यांना संबोध स्पष्ट केले गेले. गणित विषयात विद्यार्थ्यांना गोडी निर्माण झाली.

५) यापेक्षा वेगळेपणा – शेवाळी केंद्रात दिव्यांग विद्यार्थ्यांसोबत सामान्य विद्यार्थ्यांचा समावेश करून त्यांना अध्यापन प्रक्रिया P.P.T. द्वारे समुपदेशन दिले.

*** घटक –** बीट शेवाळी केंद्र जि.प. शाळा भामेर - सी.एस. सोनवणे सर यांनी डिसेंबर २०२२ इ. ४ थी विषय इंग्रजी Devloping Construction Skill. . या विषयावर पाठ घेतले. विद्यार्थ्यांना इंग्रजी विषयाची गोडी लागेल यासाठी एक व्हिडीओ दाखविले. विद्यार्थ्यांमध्ये इंग्रजी विषयात आत्मविश्वास वाढेल. शाळेचे वातावरणात ज्या वस्तू होत्या त्याच्या साहाय्याने इंग्रजी शब्द तयार करून विद्यार्थ्यांनी चांगल्याप्रकारे संभाषण केले. नंतर विद्यार्थ्यांनी छोटे छोटे संवाद व संभाषण आत्मविश्वासाने केले.

*** विषयाचे मत –** ग्रामीण भागातील विद्यार्थ्यांचा बोली भाषा वेगळी असून इंग्रजी विषय अवघड वाटतो. परंतु जर आपण दररोज विद्यार्थ्यांशी इंग्रजीत संवाद साधला तर विद्यार्थी इंग्रजी संभाषण करू शकतो. इंग्रजी पेटीचा वापर करून चांगल्याप्रकारे विद्यार्थ्यांचे Skill Devloped होऊ शकते.

*** कार्यक्षेत्रात झालेला उपयोग –** केंद्रातील सर्व शिक्षकांशी परिपाठात इंग्रजी संभाषण कौशल्यासाठी उपकृत केले. तसेच विद्यार्थ्यांमध्ये इंग्रजी विषयाची गोडी निर्माण होईल.

*** मला आवडलेली बाब –** डिसेंबर २०२२ मध्ये इंग्रजी विषयाबाबत मार्गदर्शन केले गेले. इंग्रजी विषयाबाबत विद्यार्थी तसेच शिक्षकांमध्ये जागृकता निर्माण झाली.

*** यापेक्षा वेगळेपणा –** उर्दू माध्यमाच्या शाळेत FLN बाबत उर्दू भाषेत मार्गदर्शन व समुपदेशन.

१३. गट साधन केंद्र, शिरपूर – सर्व विषय साधनव्यक्ती, समावेशित तज्ज्ञ व विशेष शिक्षक

अ) मला आवडलेली बाब/घटक :

१) DIET कार्यालयामार्फत शिक्षण परिषदेसाठी मिळालेले नियोजन अत्यंत सुलभ असते. यात विविध P.P.T. (विषयनुसार) दिल्या जातात. या P.P.T. द्वारे केलेले सादरीकरण हे प्रभावी ठरते. P.P.T. मुळे शिक्षकांची एकाग्रता वाढीस लागून घटक समजण्यास मदत होते. P.P.T. मध्ये असलेले फोटो/तक्ते/व्हिडिओ याद्वारे घटक प्रभावी होऊन शाळा स्तरावर विद्यार्थ्यांसाठी उपक्रम राबविण्यास मार्गदर्शन मिळते.

२) शिक्षण परिषदेत प्रत्येकाला तासिका वाटप नियोजन दिले असल्याने पूर्व तयारीस पुरेसा वेळ मिळून सादरीकरणाची संधी मिळते. शिक्षकांना तासिका घेण्याची संधी मिळाल्याने त्यांचे विषयज्ञान समृद्ध होऊन प्रेरणा मिळते.

३) आदर्श पाठाच्या सादरीकरणादरम्यान प्रत्यक्ष विद्यार्थी सहभाग घेतला जातो. यामुळे प्रत्यक्ष वर्गातील पाठाची अनुभुती इतर शिक्षकांना मिळते. यामुळे विद्यार्थ्यांना त्यांच्या गरजेनुरुप व विविध साहित्य आणि अध्यापन पद्धतीचा वापर करण्याविषयी मार्गदर्शन मिळते.

ब) विषयासंदर्भात मत

१) शाळापूर्व तयारी अभियान /पहिले पाऊल/विद्याप्रवेश

इ. १ लीत दाखल झालेल्या विद्यार्थ्यांसाठी पहिले पाऊल माता गटांमार्फत बालकांची तयारी करून घेण्यात आली. मूल प्रत्यक्ष शाळेत दाखल झाल्यावर विद्याप्रवेश कार्यक्रम घेण्यात येतो.

शिक्षण परिषदेत विद्याप्रवेश कार्यक्रमाचे मार्गदर्शन विद्यार्थी कृतिपुस्तिका व शिक्षक मार्गदर्शिकेचा वापर करून देण्यात आल्याने उपक्रम राबविण्यास सुलभ झाले.

२) ज्ञानरचनावाद आदर्श पाठ सादरीकरण

अ) संबाळे, ता. शिरपूर येथील शिक्षण परिषदेत श्री. जयसिंग जतनसिंग राजपूत या शिक्षकांनी इंग्रजी विषयाचा ज्ञानरचनावाद आधारित इंग्रजी विषयाचा आदर्शपाठ घेतला. Listen & follow the Instruction L.S.R.W.आधारित इंग्रजी भाषा कौशल्याचे, उद्बोधन केले. विविध उपक्रम घेतले. प्रत्यक्ष इतर शिक्षकांना सहभागी करून घेतल्याने घटक प्रभावी झाला. केंद्रातील विद्यार्थ्यांना लाभ मिळाला.

ब) श्री. संदेश हजारे (जि.प. शाळा साकवद)

इंग्रजी विषयाची तासिका P.P.T. सह Listen & Read या घटकावर सविस्तर तासिका घेऊन सादरीकरण केले. या घटकांमुळे Listen & Read या Activities घेऊन अध्ययन निष्पत्ती साध्य होण्यास मदत झाली.

क) तंत्रस्नेही तासिका

Read to me App दीक्षा App चा वापर प्रत्यक्ष Demo दिल्याने शिक्षकांच्या शंका दूर होऊन वापर करण्याचे समजले. विद्यार्थी स्वत: दीक्षा App मधील Scanner चा वापर करून पाठ्यपुस्तकातील QR Code Scan करतात व व्हिडिओ/P.P.T. बघतात. यामुळे विद्यार्थ्यांना घटक समजण्यास मदत घेऊन आनंद मिळतो.

ड) NAS /SLABS

P.P.T. द्वारे जिल्ह्याची सद्यस्थिती समजून घेण्यास मदत मिळाली. ज्या अध्ययन निष्पत्तीमध्ये जिल्हा मागे आहे. त्या विषय व इयत्ता निहाय अध्ययन निष्पत्ती साध्य करण्यासाठी दिशा मिळाली. कृति आधारित उपक्रम घेण्यासाठी शिक्षकांना मार्गदर्शन मिळाले.

इ) गणित व भाषा आदर्शपाठ

गणित पेटी व भाषा पेटीतील साहित्याचा वापर करून शिक्षकांनी तासिका घेतल्याने साहित्याचा योग्य वापर करणे समजले. तसेच अध्ययन निष्पत्ती साध्य करण्यासाठी व घटक समजण्यासाठी पेटीचे महत्त्व समजले.

फ) खेळ– मानवी मनोरे

शिक्षकांनी विद्यार्थ्यांकडून मानवी मनोरे कृति व सराव करून घेतला. यामध्ये विविध शारीरिक हालचाली घेऊन कसरतीचे प्रात्यक्षिक दाखविण्यात आले. विद्यार्थ्यांचा शारीरिक व्यायाम झाला. तसेच शिक्षकांनी स्वकल्पनेतून मुलांना रंगीबेरंगी कपडे घालून विविध प्रकारचे रंगीत मनोरे तयार केले. मुलींनी आपल्या परिधान केलेल्या फ्रॉकच्या साहाय्याने कमलफुले, सूर्यफूल यांचा आकर्षक मनोरा तयार केला. सदर मनारे हे जि.प.शाळा भावेर (केंद्र होळनांथे) श्री. गिरिश गागुंर्डे यांनी मार्गदर्शन व तयारी करून घेतली होती.

ग) कागदकाम व प्रथमोपचार पेटी

प्राथमिक आरोग्य केंद्रातील श्री.डॉ. संदीप पाटील यांनी प्रथमोपचार पेटीतील वस्तुंचे प्रात्यक्षिक दाखवून त्याचा वापर समजवला. काही दुर्घटना झाल्यास कशा पद्धतीने प्रथमोपचार करावा याचे ज्ञान मिळाले.

कागदकाम प्रत्यक्ष विद्यार्थ्यांना व शिक्षकांना यांच्याकडून विविध वस्तू बनवून घेतल्याचा आनंद मिळाला. विविध कृती करून घेतल्या.

⁕ दिव्यांग तासिका

दरमहा शिक्षण परिषदेमार्फत केंद्रातील उमर्दा, कोडीद, अर्थे, न.प. जातोड इ. RPWD Act नुसार २१ प्रकारच्या दिव्यांगांना ३ ते १८ वयोगटातील सर्व सेवा सुविधा, शैक्षणिक सहकार्य, प्राथमिक, माध्यमिक विशेष शिक्षक इ. मार्फत दिव्यांगांच्या अध्ययन शैलीनुसार चर्चा, मदत प्रचार–प्रसार होतो.

सेवा सुविधा मदत सहकार्यामुळे दिव्यांग मुलांचा प्रतिसाद उत्तम लाभतो. शाळा प्रवेश उपस्थिती, दरमहा चांगली लाभते. अंगणवाडी ते १२ वी पर्यंतच्या CWSN, HBC, E_1, E_2 इतर समस्याग्रस्त, कोरोनाबाधित मुलांनां लाभ मिळतो. जून २०२२ ते मार्च २०२३ विशेष शिक्षक व विषयतज्ञ इत्यादीमार्फत सेवासुविधा, मदत, प्रचार–प्रसार सुरू आहे.

१४. श्री. राहूल जिजाबराव पाटील, विशेष शिक्षक, केंद्र होळनांथे, शिरपूर.

१) शिक्षण परिषदेचा विषय

दिव्यांग विद्यार्थी आणि अध्ययन अध्यापन प्रक्रिया

२) उद्देश

समावेशित शिक्षणात सामान्य विद्यार्थ्यांबरोबर दिव्यांग विद्यार्थ्यांचे अध्ययन-अध्यापन सुलभपणे व्हावे.

३) मला आवडलेली बाब/घटक

समावेशित शिक्षणात सामान्य विद्यार्थ्यांसोबतच दिव्यांग विद्यार्थ्यांनाही शिक्षणाची समान संधी मिळावी यासाठी शिक्षण परिषदेत प्रत्येक महिन्याला समावेशित शिक्षणासंदर्भात विषय घेण्यात आले. सर्वसाधारणपणे प्रत्येक शाळेत सरासरी किमान २ ते ५ दिव्यांग विद्यार्थी असतात. या सर्व विद्यार्थ्यांचे शिक्षण थांबू नये म्हणून जिल्हा शिक्षण व प्रशिक्षण संस्थेद्वारे शिक्षण परिषदांमध्ये दिव्यांग विद्यार्थ्यांच्या शिक्षणासंदर्भात विषयांची सखोलपणे मांडणी होत आहे. ही बाब मला विशेषत्वाने सुखावून गेली.

४) विषयासंदर्भात मत

RPWD कायदा २०१६ व R.T.E.कायदा २००९ अन्वये दिव्यांग विद्यार्थ्यांनाही सामान्य शाळेत सामान्य विद्यार्थ्यांसोबत मूलभूत शिक्षणाचा अधिकार आहे. ही बाब या विषयाच्या माध्यमातून तालुक्यातील सर्व शिक्षकांपर्यंत पोहोचल्यामुळे सर्व दिव्यांग विद्यार्थ्यांच्या शिक्षणाचा मार्ग सुलभ झाल्याचे चित्र तालुक्यात दिसून येत आहे.

५) माझ्या कार्यक्षेत्रात झालेला उपयोग

दिव्यांग विद्यार्थ्यांच्या अध्ययन-अध्यापनात येणाऱ्या अडचणींसदर्भात विशेष शिक्षक म्हणून केंद्रात भेटी देतांना जि. प. शाळा होळ येथे इ. १ली मध्ये बौद्धिक अक्षमता असणारा विद्यार्थी दाखल झाला होता. सदर विद्यार्थ्याच्या अध्ययन-अध्यापनात मला विशेष अनुभव आला तो पुढीलप्रमाणे मांडत आहे.

६) वैयक्तिक माहिती

विद्यार्थ्याचे नाव - कु. रत्नेश जगदीश महाले, इ. १ ली. दिव्यांग प्रकार - बौद्धिक अक्षमता (डाऊन सिंड्रोम)

प्रमाण - ६०%, शाळा -जि.प. शाळा, होळ, केंद्र- होळनांथे वर्गशिक्षक - श्रीमती मनिषा पाटील

७) विद्यार्थ्यांची पूर्वस्थिती

वर्गातून पळून गावात हिंडणे, इतर मुलांना मारहाण करणे, एका जागेवर फार वेळ न बसणे, शिक्षणात कोणताही रस नसणे, या प्रकारच्या तक्रारी रत्नेशच्या बाबतीत वर्गशिक्षकांना जाणवत होत्या.

८) केलेल्या उपाययोजना

रत्नेश वर्गात जास्त वेळ बसावा यासाठी त्याच्या आवडणाऱ्या बाबी करण्यास त्याला प्रोत्साहन मिळावे यासाठी प्रयत्न केले. त्याला भूमिकाभिनय करण्याची आवड होती. जसे की, ड्रायव्हर सारखी गाडी चालवण्याचा अभिनय, कंडक्टरसारखे तिकीट देणे, दुकानदारासारखी पैसे व वस्तूंची देवाण-घेवाणीचा अभिनय करणे. अशा गोष्टींची त्याला आवड होती. म्हणून विशेष शिक्षकांच्या मदतीने वर्गशिक्षकांनी त्याला त्याच वर्गात व्यासपीठावर अभिनय करण्यासाठी प्रोत्साहन देवू लागलो. हे सतत केल्यामुळे त्याचे शाळेत येण्याचे प्रमाण वाढले.

९) फलनिष्पत्ती

वर्गातील इतर विद्यार्थी बोर्डवरील १ ते १०० अंकांचे वाचन करत असत. हळूहळू रत्नेशच्या मनावर याचा सकारात्मक परिणाम

होवून तो देखील, १ ते १०० अंक वाचायचा प्रयत्न करू लागला. काही कालावधीनंतर सततच्या सरावाने रत्नेश सर्व अंकांचे तोंडी वाचन करू लागला.

वर्गात सतत खोड्या करणारा रत्नेश आज यशस्वीपणे अध्यापनात रस दाखवत आहे. इ. १ लीच्या अध्ययन निष्पत्तींच्या मानाने त्याचे हे यश नेत्रदिपक आहे. जिल्हा शिक्षण व प्रशिक्षण संस्थेद्वारे शिक्षण परिषदांच्या माध्यमातून दर्जेदार व उपयुक्त विषयांची PPT द्वारे मांडणी केल्यामुळेच सदर फलनिष्पत्ती अनेक शाळांमध्ये दिसून येत आहे.

---

१५. श्रीमती पल्लवी बाबुलाल मांडोळे, प्राथमिक शिक्षिका, जि.प. शाळा काळखेडा, केंद्र फागणे, ता.जि.धुळे.

स्थळ : जि.प.शाळा नकाणे, केंद्र-फागणे **दिनांक :** १२/१०/२०२२

पायाभूत साक्षरता व संख्याज्ञान शिक्षण पर्व अंतर्गत नाविन्यपूर्ण उपक्रम अध्ययन-अध्यापन प्रक्रिया पाठ

विषय : गणित **उपघटक :** बेरीज संकल्पना समजावणे **इयत्ता** : १ ली

सर्व प्रथम एक, अनेक या पूर्वानुभवावर आधारित विद्यार्थ्यांना अंक कार्ड व वेगवेगळ्या वस्तू हाताळण्यास देण्यात आल्या. विद्यार्थी प्रत्येकी एक कार्ड घेवून कार्डवर जो अंक आहे तेवढ्या वस्तू उचलण्यास सांगण्यात आले. यामुळे स्वत: विद्यार्थी हाताळून अंक व वस्तू मोजून दाखवले. त्यावर आधारित प्रश्नांची उत्तरे दिली. तद्नंतर दोन-दोन विद्यार्थ्यांना समोर बोलावून त्यांच्या हा-तातील वस्तू एकत्र करण्यास सांगितले व त्या वस्तू मोजण्यास सांगितले.

जसे - पहिला विद्यार्थी तीन वस्तू दुसरा विद्यार्थी एक वस्तू दोघांच्या मिळून एकूण चार वस्तू झाल्या.

सर्व विद्यार्थ्यांनी योग्य प्रकारे वस्तू मोजल्या अशाप्रकारे विद्यार्थ्यांना वस्तू मिळवणे, एकत्र करणे, जमा करणे म्हणजेच, बेरीज करणे ही संकल्पना समजली. त्याचबरोबर विद्यार्थ्यांना बेरजेचे संख्याचिन्ह ओळख करून दिली त्यावर आधारित उदाहरणे प्रत्यक्ष वस्तूद्वारे मोजून सोडवून घेतले.

अशाप्रकारे विद्यार्थी स्व अनुभवातून अधिक -जास्त प्रमाणात त्यांची संकल्पना दृढ कशाप्रकारे होऊ शकते हे शिक्षकांना श्रीमती पल्लवी मांडोळे मॅडम यांनी समजावून सांगितले.

---

१६. श्रीमती रत्नमाला चिंतामण देवरे, जि. प. शाळा, छाईल, ता. साक्री.

स्थळ	महिना	विषय	विषयाचा विस्तृत तपशील
बीटस्तरीय कासारे येथे	२८/०६/२०२२	१) शाळापूर्व तयारी	शाळापूर्व तयारी मेळावा P.P.T. च्या साहाय्याने सादरीकरण करून शिक्षकांमध्ये या संदर्भात चर्चा घडवून आणली.
		२) मूलभूत साक्षरता व संख्याज्ञान	P.P.T.च्या साहाय्याने FLN च्या संदर्भात ओळख करून इयत्तानिहाय व विषयनिहाय साध्य करण्याचे उद्दिष्ट या संदर्भात मार्गदर्शन केले. इ. १ली ते ४ थी भाषा, गणित या विषयांसंदर्भात वर्षाच्या शेवटी साध्य करण्याचे उद्दिष्ट स्पष्ट केले.
धमनार	२८/०७/२०२२	केंद्रातील उत्कृष्ट उपक्रम सादरीकरण	आमच्या जि.प.शाळा छाईल येथे विद्यार्थ्यांच्या गुणवत्ता वाढीसाठी पुढील उपक्रमाचे सादरीकरण केले. १) पाढे पाठांतर स्पर्धा उपक्रम २) प्रश्न मंजुषा सामान्य ज्ञान ३) कृतियुक्त गोष्टीचे सादरीकरण ४) देशभक्तीवर गीत गायन ५) वाढदिवस साजरा करणे. ६) तोतोपान व श्यामची आई पुस्तकाचे वाचन अशा अनेक उपक्रमांची माहिती
साक्री बाबा आमटे आश्रमशाळा	०६/०८/२०२२	१) निपुण भारत अभियान	१) या अभियानाची गरज व महत्त्व याची पार्श्वभूमी P.P.T.च्या माध्यमातून स्पष्ट केली. २) या अभियानाचे स्वरूप त्याची ध्येय्य, अध्ययन निष्पत्ती ही इयत्ता निहाय, विषय निहाय इयत्ता १ ली ते ४ थी पर्यंतचे साध्य करण्याचे अध्ययन निष्पत्ती व यात शिक्षकाची भूमिका ही मार्गदर्शकाची व सुलभकाची असेल ते स्पष्ट केले.

स्थळ	महिना	विषय	विषयाचा विस्तृत तपशील
		२) पायाभूत साक्षरता व संख्याज्ञान	१) या अभियानांतर्गत मूलभूत साक्षरता व संख्याज्ञान याबाबतीत २०२६ पर्यंतचा इ. ३ रीच्या वर्गाला गाठायचे ध्येय स्पष्ट केले. २) या अभियानाचा हेतू स्पष्ट करून भाषा व गणित या विषयाचे अंतिम उद्दिष्ट हे इयत्तानिहाय स्पष्ट केले.
		३) विविध भागधारकांची भूमिका	मूलभूत साक्षरता व संख्याज्ञान या बाबतीत पालकांची भूमिका काय असेल. तसेच समाजाची भूमिका याबाबत मार्गदर्शन करून स्वयंसेवी संस्थांचे सहकार्य.
		४) FLN चे मूल्यमापन	
		५) निपुण भारत प्रतिज्ञा	निपुण भारत या संदर्भात सर्व शिक्षकांना प्रतिज्ञा दिली.
जि.प. शाळा छाईल	२९/०९/२०२२	इ. ३ री गणित ज्ञानरचनावाद आधारित प्रभावी पाठ सादरीकरण	इ. ३ री गणित विषयाची ९९९ पर्यंतच्या संख्यांच्या स्थानिक किंमतीचा उपयोग करून संख्यांचे वाचन व चिंतन करणे या अध्ययन निष्पत्तीवर आधारित पाठाचे सादरीकरण केले. त्यात विविध शैक्षणिक साहित्यांचा वापर केला. एकक सुटे, दशक कांड्या, शतक पाटी यांचा वापर तसेच विविध खेळांच्या माध्यमातून संबोध स्पष्ट केला.
जि.प.केंद्र शाळा नाडसे	११/१०/२०२२	१) शिक्षक पर्व उपक्रम १	१) नाविन्यपूर्ण अध्यापन शास्त्र व दिग्दर्शन पद्धती विषयी माहिती देतांना ज्ञानरचनावाद, सहाध्यायी अध्ययन अध्यापन पद्धती, स्वयंनिर्देशित पद्धती, ABL अध्यापन पद्धती, आभासी, वास्तव तंत्रज्ञान, मिश्रित शिक्षण पद्धती, पृच्छापद्धती व Flipped Classroom याविषयी सविस्तर माहिती दिली.
		२) नमुना पाठाचे सादरीकरण	२) तसेच इ. ३ री मराठी या विषयावर ते अमर हुतात्मे झालेया आशय घटकावर पाठ सादर केला.
		३) शिक्षक पर्व उपक्रम -२	३) या उपक्रमात प्रश्नपेढी निर्मिती या विषयावर चर्चा करून प्रत्येक शिक्षकांकडून एक-एक बहुपर्यायी प्रश्नांची निर्मिती करून घेतली. वरील दोन्ही उपक्रमात PPT च्या साहाय्याने सादरीकरण केले.

शिक्षण परिषद.....सुंदरतेचे गोंधण

झोंबण्या उत्कृष्ठतेचा वारा
एकरूप होती ज्ञानाधारा
विचार संगमाच्या तीरावर !

वास्तवतेचे दर्शन घडण्या खरे
फुटण्या हातांना कौशल्याचे झरे
ज्ञानसंचय घडतो याच तीर्थावर !

नाविन्याचा घेऊनी ध्यास
गुणवत्तेचा धरूनी हव्यास
साहित्याची चर्चा रंगते मंचावर !

नियोजन बनते मूलनिहाय
कृती घडते साहित्यनिहाय
सदैव भर, ज्ञानरचनावादावर !

मनातल्या मिटण्या शंका
गुणवत्तेचा गुंजण्या डंका
समस्यांचे मंथन विचारसागरावर !

विषयातील विभिन्नता
कृतिकेंद्रित आशयसंपन्नता
चर्चा झडतात विश्लेषणावर !

शिक्षकांची होते संगत
परिषदेत भरते रंगत
आनंदाची लाट वर्गावर्गावर !

शिक्षणाचा घेउनी मंत्र
उपक्रमांचे अनोखे तंत्र
कृतीसमुच्चय घडतो संगमावर !

जनमाणसांचा ऐकूणी सूर
गुणवत्तेचा येण्या पूर
कृतिकार्यक्रम शाळांशाळांवर !

फुलविण्या ज्ञानफूलांची बाग
विझविण्या अज्ञानाची आग
विचार वर्षाव होतो कट्टयावर !

आयोजनातली कल्पकता
नियोजनाची व्यापकता
सुंदरतेचे गोंधण मनामनांवर !

शिक्षण परिषद...
भरविणाऱ्या हातांना प्रणाम
राबणाऱ्या करांना सलाम
ज्ञानपुष्पांचा वर्षाव पथावर !

श्री.जयप्रकाश पाटील
(वरिष्ठ अधिव्याख्याता)

शिक्षण परिषदेचे क्षणचित्रे